...ДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

42-дохи жэлээ гарана.

...УРЯАД ҮНЭН

Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

(10942) | 1965 оной ноябриин 10, среда | Сэн 2 мүнгэн

КРЕМЛЬДЭХИ СЪЕЗДНҮҮДЭЙ ОРДОН СОО БОЛОҺОН БАЯРАЙ СУГЛААН ТУХАЙ

Манай арадай энэ ехэ һайндэр 1917 оной октябрьда болоһон мартагдашагүй үдэрнүүдэй амисхаалаар хэзээ бүхэндэ нэбтэрэнхэй байдаг. Гэхэ зуура, Совет засагай ойн үдэр бүхэн өөрын шэнжэ тэмдэгүүдтэй байдаг юм.

Партиин болохоёо байгаа XXIII съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөн Октябриин 48 жэлэй ойн тиимэ һайхан шэнжэ тэмдэгынь болоно.

Олохон оронуудай түлөөлэгшэд ноябриин 6-да москвагайхидтай хамта Агуӯехэ Октябриин социалис революциин 48 жэлэй ойдо зорюулагдаһан Москвагай ажалшадай депутадуудай Соведэй, КПСС-эй городской комитедэй баярай заседанида хабаадаа.

Баярай суглаае Моссоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **В. Ф. Промыслов** нээгээ. Тиихэдээ энэ суглаандамнай дэлхэйн 67 ороной айлшад. коммунис, хүдэлмэришэнэй ба национально-демократическа 31 партиин түлөөлэгшэд хабаадана.

Венгриин, Кубын революционно хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй суута түлөөлэгшэдэй, Чилиин парламентаринарай делегацинууд, Профсоюзуудай бүхэдэлхэйн VI конгрессэй делегадууд, дэлхэйн 55 оронсй профсоюзна ажал ябуулагшад, тэрэшэлэн залуушуулай, эхэнэрнүүдэй, соёлой болон бусад ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд баярай суглаанда хабаадаа.

В. Ф. Промыслов хүндэтэ айлшадтаа бүхы суглагшадай үмэнэһөө үнэн зүрхэнэй. халуун амаршалга хүргэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо Д. С. Полянский «Агуӯехэ Октябриин социалис революциин 48 жэлэй ой» гэһэн элидхэл хэбэ.

ГУУЕХЭ ОКТЯБРИИН СОЦИАЛИС РЕВОЛЮЦИИН 48 ЖЭЛЭЙ ОЙ

1965 оной ноябриин 6-да Кремльдэхи Съезднүүдэй ордон соо баярай суглаан дээрэ нүхэр Д. С. ПОЛЯНСКИИН хэһэн элидхэл

...нд!
...ундэлэн мандаһан
...й Эхэ ороной ара-
...ы ажалшад эгээн
...е—Октябриин со-
...н үдэрые жэл бү-
...р тэмдэглэдэг.
...доотолон илалгада
...шэд болон таряа-
...нүтэй коммунист-
...лагсаан бодхооһон
...жэл үнгэрөө. Тии-
...айхабтар ехэ хү-
...ран соробхилоод,
...ые үндэһэ болго-
... усадхаа бэлэй.
...иалис гүрэн бии
...олон үндэһэ яһа-
...ы хүн түрэлтэндэ
...уяа сасаржа, түү-
...н нээгдэһэн юм.
...үдэр улам холодо-
...ыше энэ револю-
...түүхэтэ удха ша-
...болоно. Илаһан
...—Советскэ Союз
...й байса хабсагай
...болонхой. Бусад
...ай жэшээгээр со-
...байна. Импери-
...ына ёһо гурим

национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй сохилто доро һандаран һалаха дүтэлөө. Ажалшадай түрүү отрядууд болохо коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинууд улам ургана, амгалан байдалай хэрэг эдэбхитэйгээр хамгаалагшадай зэргэ улам үргэдэнэ. Мүнөө капитализм бэшэ, харин дэлхэйн социализмын ёһо гурим, империалис дарлалтада эсэргүүсэн тэмсэгшэ оронууд, буржуази бэшэ, харин байдалаа социалис ёһоор шэнэдхэн хубилгахые эрмэлзэдэг уласхоорондын хүдэлмэришэн анги ба бусад хүсэнүүд мүнөө сагай общественэ хүгжэлтын гол шэглэлые, онсо таланууды тодорхойлно.

Совет хүнүүд энэ бүхы үе соо Эхэ оронойнгоо хүсэ шадал бэхижүүлхын түлөө, ажабайдалаа бүри һайн һайхан болгохын түлөө шууд шангаар тэмсээ. Эсэгэ ороноо элдэб дайсадһаа хамгаалхын тула ехэ оролдолго хүсэлэлгэ гаргаха ушартай болоһон байна. Октябрьһаа хойшо үнгэрһэн дүшэн наймадахи жэл түбхын түрүүн юугээрээ ехэ удха шанартайб гэхэдэ, арадай ажахые хүгжөөлгын шухала шата — түсэбтэ долоон жэл дүүрэхэеэ байна, Коммунис партиин хараалһан экономическа ехэ реформонуудые бэелүүлхын, ороноо хүтэлбэрилгын онол аргануудые улам нарижуулан һайжаруулхын тула ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ эхилээ.

Манай парти, бүхы совет арад Октябриин революциһаа хойшо гаталан ерэһэн замаа шэнжэлхэ зуураа, революциин хэрэгэй батадхагдажа, арьбадхагдажа байһанда, анха түрүүлэн социализм байгуулха түүхэтэ зорилгын манай хубида туда һандань омогорхохо ёһоороо омогорхоно. Манай орон лэ олониитын ажабайдалай эгээн һайн байгуулалта — коммунизмда абаашаха түрүүшын замуудые табиха зол хубида хүртөө.

Энэмнай совет хүнүүдые шэнэ гайхамшаг хэрэгүүдтэ, ажалай бэтарһалга гаргалгада зоригжуулна.

Октябриин суртал бодолой зохёон байгуулхы хүсэн

...оһон һайн һайхан
...совет арад Октяб-
...оо ажал хүдэлмэ-
...е согсолон гарга-
...үлгынгаа полити-
...а үрые шэнжэлдэг
... үндэһөөр Октяб-
...й зохёон байгуул-
...саашанхи хүгжэл-
...нүүдые бүри эли
...татай болонобди.
...Коммунис партиин
...н үнэн зүб, һүр
...нда бүри ехэ эти-

...н Россис хүсэн
...альна, колхозно
...өрод ехэтэй орон
...нэй тодорхойлон
...ныые бэелүүлхэ
... зүгһөө айхабтар
...атарлиг хүсэ гар-
...аниинь мэдээжэ.

...орьда засаг түрые
... орёо зорилго
... контрреволюци-
... булимтарагшадтай
...уд дотор засаг
...амгаалха ябадал
... байгаа. Совет за-
...галха хэрэгэй хэ-
...ань, Росси мэтын
...адаадаһаа эконо-
...гүйгөөр, дайса-
...о байжа, хүсэтэ
...ик болгохо, хүдөө
... эмхидхэхэ гээшэ
... бэрхэтэй хэрэг
...үүд эдэ зорилго-
...гаар дүүргээ. Эхэ
...аһан байдал хан-
...лигай үрган һал-
...ай улам һайжар-
...н үндэһэ һүури
...совет хүнүүд гэм-
...о орооһон байна.
...ряашад ажалша
...хамта иимэ юумэ
...о. Юундэб гэхэдэ,
...е һайшаан дага-
...гүүлха програм-
...н шухала хэрэгтэ
...үүхэ дээрэһээ ха-
...партиин хүтэлбэри
... шалэн абаһан зам

...шис Германиие
... ойе мүнөө жэл
... совет байгуулал-
...үү шарүүн шал-
...ухы хүсэеэ түйл-
...лаха, хэлбэришэ-
...байха, олоороо
... эрилтэ манай
...абяа бэлэй. Тиин
...нис партиян той-
... эмхидэн жаг-
...алтоһоо түнхарин-
..., тэрэниие бута
...роноо хамгаалхын
...иально-техничес-
...һэ һүури социа-
... жэлнүүдтэ таби-
...э баатар габьяа
...олоһон байнабди.
...й нэгэдэл, байл-
... дээрэ баатар
... совет байгуулал-
...байдагай гол энэ

...һан хүндэ хүнэр
...ансуулхын тула
... хүсэлэлгэ, шэн
...ала болоо. Совет
...лые шэнжэлхэ гэ-
...на экономистнууд
... үлүүтэй городууд
..., 70 мянга га-
...евнинүүдые фа-
...гаһыень олон-

арбаад мянган промышленна предприяти, совхоз болон колхозуудые тоноһон, үгы хэһыень, хэдэн миллион амгалан зониие хюдаһыень ходо «мартадаг юм». Иимэ ехэ гээлтэ хоролтонуудай ба гэмтэлэй ушаруулагдабаныье, һандаргагдаһан бүхы юумэеэ совет хүнүүд богонихон болзор соо һэргээн бодхоожо шадаһан, ажахыгаа саашадань хүгжөөлгын талаар амжалтануудые түйлаһан, шэнэ, бүри ехэ түсэбүүдые бэелүүлхын тула шухала арга нүхэсэл хангаһан байха юм.

Энэ жэлэй эхеэр СССР-эй промышленна үйлэдбэриин бүхы продукциинь 1913 онойхиһоо 56 дахин нэмэһэн, харин үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые бүтээлгэ 130 дахин ехэ болоһон байгаа. Дайнай урда тээхи арба нэгэн (1930—1940 онуудта), мүн дайнай хойто тээхи хорин (1946—1965 онуудта) жэл соо, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуӯехэ дайнай жэлнүүдые оруулалсангүй, промышленна продукциин жэл бүриин дундуур үргалта манайда 13,2 процент болоо. Энэмнай иимэ ехэ үе соо түйлагдаһан тон һайн үрэ дүн гээшэ. Дурсагдаһан үе соо США-гай промышленна үйлэдбэриин жэл бүриинь ургалтын темп оройдоо 2,7 процент гэхэ гү, таба дахин бага байһаниинь элитэ.

һүүлэй долоон жэл соо СССР-эй промышленна үйлэдбэриин хэмжээн түсэбтэ 80 процентын орондо 84 процентээр нэмээ. Мүнөө жэл промышленностиин бүхы продукци 229 миллиард түхэригэй болохо ёһотой. Хараалагдаһан даабаринууд үнэндөө ноябриин 1-нэй үеэр үлүү гараад байгаа. Энэмнай ямар ушар удхатайб гэхэдэ, индустриин хүдэлмэрилэгшэд долоон жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэжэ, Октябриин ойдо зорюулагдаһан арад бүгэдын һайндэрые угтаба.

Түсэбтэ долоон жэлэй турша соо промышленностиин хэдэ хэдэн ехэ һалбаринууд хүгжэлтын талаар урагшаа холо дабшаа. Булад хайлуулга 66 процентээр нэмэһэн байна. Электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгэ, нефть гарган абалга хоёр дахинһаа ехээр нэмээ. Машина бүтээдэг ба химическэ промышленностиин үйлэдбэрилэн гаргадаг продукци хоёр хахад дахин шахуу, хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин — 1,5 дахин үргэдхэгдэхэ.

Мүнөө жэл манайда 90 гаран миллион тонно булад хайлуулагдаха, 72 миллион тонно цемент, 242 миллион тонно нефть гаргажа абахабди; электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгэ 509 миллиард киловатт-часта хүрэхэ байха. Мүнөө манай электростанцинууд бүхы 1913 ондо хаанта Россида үйлэдбэрилэгдэһэнһөө ехэ элшэ хүсэ сүүдхэ хахадай турша соо гаргажа абадаг болонхой. Промышленностьда электрын элшэ хүсэ хэрэглэлгэ 1940 оной хэм хэмжээе (нэгэ хүдэлмэришэндэ абажа үзэбэл) мүнөө 3,5 дахинһаа ехээр үлүүлэнхэй.

Капитальна барилгын хэмжээн нилээд ехээр нэмээ. Долоон жэлэй турша соо промышленна 5500 үлүүтэй томо предприятинууд баригдажа ашаглалгада оруулагдаа. Нэгэдэхи, хоёрдохи табан жэлнүүдэйхиие хамтадань абаһанһаа 2 дахин ехэ мүнгэн мүнөө жэл арадай ажахын бүхы һалбаринуудта табигдаха. Манай индустриин дэлисэ далайсань нимэл байна!

Парти, правительствамнай хүдөө ажахы тушаа саг үргэлжын анхарал хандуулдаг. Хүдөө ажахын бата бэхи үндэһэ һүури табяагүй һаа, ажахын ямаршье байгуулалта бэелүүлэгдэжэ шадагдахагүй гэжэ Ленин хэлэһэн юм. Колхозно байгуулалтын илаһанай ашаар хүдөө тосхоной түхэл шарайнь тад ондоо болоо, хүдөө ажахыда электрын элшэ хүсэ хэрэглэлгэ нилээд нэмээ, ажалай бүтээсэ ехээр дээшэлээ. Совет хүдөө тосхонууд дайнай урда тээхи жэлнүүдтэ бага бэшэ амжалтануудые түйлаа һэн. Гэхэ зуура, дайн дажар боложо, колхозно, совхозно үйлэдбэридэ хүндэ хүнэр ушарнууд тохёолдоһон юм. Тон шухала энэ һалбаряа дахин хүгжөөн дэбжээхын тула ехэ хүсэлэлгэ гаргаха ушартай болоогдоо.

Энэ хүсэлэлгэһөө ямар аша үрын гараһыень бултадаа мэдэнэт. Бүри 1950 ондо хүдөө ажахымнай бүхы продукци дайнай урда тээхи хэм хэмжээндэ хүрөөд байгаа. Үнгэрэгшэ жэлдэ энэмнай 1940 онойхиһоо 1,8 дахин ехэ болоо һэн. Гэхэ зуура, һүүлэй үедэ колхозно, совхозно үйлэдбэри жэгдэ тэгшэ бэшээр хүгжэһэн байгаа гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй. Жараад онуудай үеэр хүдөө ажахын хүгжэлтын темпнь буураһан байгаа; тэрээнһээ уламжалан, долоон жэлэй түсэбөөр тодорхойлогдоһон даабаринуудые дүүргэхэ ябадалда ехэ бэрхэшээлнүүд тохёолдоо. Энэнэй гол шалтагаануудынь юуб гэхэдэ, хүдөө ажахые түсэблэлгын, мүнгөөр хангалгын, урьһа зээли үгэлгын талаар, үнэ сэнгэй политикын талаар алдуунууд, хүтэлбэриин талаар субъективизм гаргагдаһан, бусад ушарнууд тохёолдоһон байгаа.

КПСС-эй Центральна Комитет эдэ бүхы дутуу дунданууд, алдуу эндүүнүүдые элирүүлжэ, колхозууд болон совхозуудтахи хэрэгые һайжаруулха үргэн ехэ, экономическа талаараа тайлбарилагдаһан программа хараалаа. Энээниие бодото дээрэнь бэелүүлгын үрэ дүнгүүд тухай хэлэхэнь үшөө эртэ; энэмнай удаан саг соо дүүргэгдэхээр бодомжологдонхой ха юм. Тиигэбэшье хараалагдаһан хэмжээ ябуулгануудай хэр ашаг үрэтэй байха тухай мүнөөшье багсаан хэлэжэ шадагдаха байна.

Колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэришэд мүнөө жэлдэ сагай уларилай бирагүй байбашье, бүхы хүдэлмэреэ хэзээ хэзээнэйхиһээ үлүү һайнаар эмхидхэжэ шадаа. Тиимэһээ хүдөө ажахын бүхы продукци, ургаса ехэтэй 1964 онойхиһоо 2—3 процентээр доошоо байжа магадгүйе һаа, бүхы дээрээ ондоо ямаршье жэлэй хэм хэмжээнһээ дээшэ болохо байха.

Хэдэ хэдэн районуудта ган гасуурай болоһонһоо шалтагаалан, ороосо таряа худалдан абалга түсэбөөр хараалагдаһанһаа бага байха болоно. Тиигэбэшье партиин Центральна Комитет ба правительство хүн зониие талха гурилаар түбэггүй хангаха, тарянай талаар оронойнгоо бусад хэрэглэмжые хангаха хэмжээнүүдые абаа. Эдеэ хоолой хэдэ хэдэн шухала зүйлнүүд, илангаяа крупа болодог ургамалнууд, мүнөө жэл нилээд ехээр бэлэдхэгдэхэ байха; гэрнүүхэ ба рис үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 1,5 дахин ехээр бэлэдхэгдээ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Үнгэрэгшэ жэлэйхиин шэнээн ороосо тарян мүнөө колхозууд, совхозуудай ажахы доторой хэрэглэмжэдэ үлөө гэжэ мүн лэ тэмдэглэхэ шухала. Колхозууд болон совхозууд хүсэд хүрэхэ үрэһэ хаагаад, колхознигуудай ажалайнь түлөөһэнэй тоодо оруулан, горитой продукт үгэхөөр илгана, малда эдюулхэ хүсэтэ тэжээлэйнь нөөсэ үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 1,5 дахин ехэ болоо.

Мүнөө жэл саахарай свёклын, хартаабхын, овощой, мүн наран сэсэгэй бараг һайн ургаса абтаа. Гэхэтэй хамта хлопок таригшад илангаяа ехэ амжалта түйлаһан байна. Тэдэнэр гайхамшаг һайнаар ажаллаа. Тиигэһэнэйнь үрэ дүн эли бодо харагдана: «сагаан алтан» гэжэ нэрлэгдэдэг хлопогой талаар хэзээ хэзээнэйхиһээ үлүү һайн ургаса абтаа. Энэ тон шухала ургамалые бэлэдхэхэ гүрэнэй түсэб дүүргэгдээд, нилээд ехээр үлүүлэгдэхэеэ байна.

Мал ажалдахи байдал эли бодо һайжараа. Энэ һалбариие хүгжөөлгын талаар мүнөө жэлдэ ямар онсо ушар бии байгааб гэхэдэ, колхоз, совхозуудта мал ажалай ашаг шэмэ үйлэдбэрилэн абалгын, гүрэндэ бэлэдхэлгын ехэ болохотой хамта малай тоо толгой олошороһон, ашаг шэмэнь дээшэлһэн байна. Тиигэһэнэй ашаар ноябриин 1 болотор һү, үндэгэ, нооһо худалдан абаха жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргэхэ аргатай болообди. Энэ жэлэй 10 һарада соо 34,9 миллион тонно гэхэ гү, али үнгэрэгшэ жэлэй энэл үеынхиһөө 7,2 миллион тонноор ехэ һүн бэлэдхэгдээ. 9,7 миллиард хэһэг гэхэ гү, али 2,1 миллиардаар олон үндэгэн, 364 мянган тонно гэхэ гү, али 1964 оной энэл үеынхиһөө 21 мянган тонноор ехэ нооһон худалдагдан абтаа. һү, үндэгэ, нооһо түсэбһөө гадуур худалдан абалга үргэлжэлһөөр. Ороной колхоз, совхозуудта 9 һарын туршада үнеэн бүриһөө һү һаалга дунда жэшээгээр 295 килограммаар нэмэһэн байна. Ноябриин 1-нэй үеэр 8,1 миллион тонно (амидын шэгнүүрээр), үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 1 миллион тонноор гү, али 14 процентээр дээшэ мал, шубуун худалдагдан абтаа.

Колхознигуудай, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай үмсын мал ба шубуун олон боложо захалаа. Мал ажалай ашаг шэмын үлүү хубинь ехээр худалдагдадаг болоһон, колхозно дэлгүүрнүүд дээрэхи үнэ сэн хямдараһан байна.

Эдэ бүхы баримтанууд хадаа КПСС-эй Центральна Комитедэй шиидхэбэринүүдэй хүсэтэ нүлөөнэй үзэгдэжэ, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй эдэбхи үүсхэлэй дээшэлжэ байһые гэршэлэн харуулна.

Ороной национальна доход социалис экономикын хүгжэлтые тодорхойлон харуулха гол жэшээнүүдэй тоодо ородог байһаниинь элитэ. һүүлэй арбан жэл соо национальна доходнай 2 дахинһаа ехээр, 1940 онойхиһоо 5,9 дахин нэмээ. Энээнһээ уламжалан, хүн зоной бодото ашаг олзо дээшэлэлсэнэ. 1940 онойхитой жэшэбэл, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай иимэ ашаг олзонь (хүдэлмэрилдэг нэгэ хүндэ абажа үзэбэл), мүнөө жэлдэ 2,5 дахин, харин таряашадайхи — 3 дахин шахуу нэмээ. Ажалшадай мүнгэн олзын дээшэлһэниинь хүн зоной ажамидаралай һайжаралгын шухала гэршэ жэшээ болодог. Энэ жэлэй мүнгэн олзо үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 10 үлүүтэй процентээр нэмэхэ байха.

Арадай хэрэглэмжын эд товар бүтээн гаргалга мүн лэ нэмэнэ. Эдеэ хоолой зүйлнүүдые худалдалга дайнай урда тээхиһээ 3 дахин үлүүтэйгээр, долоон жэлэй турша соо 50 процент үлүүтэйгээр нэмэһэн байна. Эд бараан — гадар ба дотор хубсаһан, трикотажна зүйлнүүд, арһан гутал, мебель, холодильник, телевизор, час, радиоприёмник ба велосипедүүд, мүн ондоошье олон хэрэгсэлнүүд — бүри ехээр худалдагдадаг болоо.

Гэгээрэлэй, элүүрые сахилгын, худалдаа наймаанай болон хүн зониие сэхэ хангадаг ажахын бусад һалбаринуудта хүдэлмэрилдэг хүнүүдэй салин хүлһэнэй дээшэлһэн ушар улад зоной худалдан абаха хаба шадабариин һайжаралгада туһа дүхэм болоно. Бүхы дээрээ 20 миллион хүдэлмэришэд, алба хаагшадай салин хүлһэн нэмэһэн байна.

Ажалай түлөөһэн хадаа совет хүнүүдэй материальна, соёл болбосоролой эрилтэ хангалгын гол нүхэсэл болоно. Гэхэтэй хамта ниитын хэрэглэлэй фонднууд энэ талаар эли бодо ехэ үүргэ дүүргэдэг боложо байнхай. Энэмнай — социалис байгуулалтаһаа үг үнгитай шэнэ үзэгдэл мүн. Үнгэрэгшэ жэлдэ иимэ фонднуудай хэмжээн 37 миллиард шахуу түхэриг болоһон, харин мүнөө жэл 41 миллиард түхэригтэ хүрэтэр нэмэхэ байха. Хүдэлмэрилдэг хүн бүхэндэ абажа үзэбэл, 400 шахуу түхэриг болоно. Энэ мүнгэ зөөреэр түлөөһэгүй һуралсалһаа гадна, арадай элүүрые сахилга, үхибүүдэй яслинууд болон саадуудай хэрэглэмжэ, ажалшадай амаралта, пенси, тэдхэмжэ болон элдэб янзын хүнгэлэлтэнүүд хангагдана. Тэрэшэлэн гүрэмнай гэр байрын барилгада зорюулан угаа ехэ мүнгэ зөөри гаргашалдаг. һүүлэй арбан жэл соо ороной хүн зоной хахад шахуунь шэнэ гэрнүүдтэ нүүжэ ороһон гү, али байраяа һайн болгоһон байна.

Материальна үйлэдбэриин ургаха хүгжэхэтэй хамта, манай общественэ оюун бодолой баялигууд арьбадалана, шэнэ совет хүн урган дэбжэнэ. Манай эхэ орон үнэхөөрөө түрүү гүрэн, дээдэ зэргын соёл болбосоролтой, эрхим дээдэ эрдэм наукатай орон болонхой. Социализм гээшэмнай эрдэм мэргэжэл шудалха, дэлхэйн хэрэгүүдэй, замбуулиниие шэнжэлгын талаар гахаймшаг амжалтануудые түйлаха зам бүхы ажалшадта нээжэ үгөө. Мүнөө элдэб янзын һуралсалда 70 миллион шахуу хүн хабаадуулагданхай. Ондоо байха аргагүй бшуу: улад зонойнай 75 процент үлүүтэйнь, 176 миллион хүн — Совет засагай үедэ түрэгшэд болоно.

Манай орон дотор совет интеллигенциин олон миллионой арми ургаа. Эдэмнай арадай дундаһаа гараһан хүнүүд, арад зондоо алба хэлгые арюун, патриотическа уялгадаа тоолодог байна. Ажабайдалтай, асари ехэ байгуулалтын бодото хэрэгүүдтэй нягта холбоотой байдаг совет интеллигенци бүгэдэнэй зүгһөө мэдэрэгдэдэг, ажалшадай дунда дурлагдадаг, хүндэлэгдэдэг юм. Манай эрдэмтэд болон конструкторнууд, литература болон искусствын ажал ябуулагшад, хэблэлэй, радиогой ба телевидениин, арадай гэгээрэлэй, элүүрые сахилгын, соёлой эмхи зургаануудай ба совет интеллигенциин бусад бүхы отрядуудай хүдэлмэрилэгшэд саашадаа үе сагайнгаа агуу ехэ хэрэгтэ таарахаар алба хэхэ байха гэжэ совет хүнүүд батаар этигэнэ.

Бодото байдал дээрэһээ харахада, манай түйлаһан бүхы амжалтанууд ороной соёл гэгээрэлэй ургалта дэбжэлтэтэйнь, олониитые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ ябадалтай таһаршагүй холбоотой байна. Ажалдаа коммунис ёһоор хандадаг болохын түлөө үргэн ехэ хүдэлөөн, уралан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын эршэ далайса — дээрэ дурсагдаһанай эли тодо жэшээ болоно. Коммунис ажалай хэдэн миллион ударнигууд — ерээдүйн общественэ хүнэй ёһо заншалые үйлэдбэридэ, ажаһуудалда зоримгойгоор нэбтэрүүлэн бэелүүлдэг, мүнөө сагай түрүү хүнүүд болоно. Совет арад эдээгээр омогорхоно, эдэнэйнгээ амжалта түйлахадань баясана!

Хүдэлмэришэн анги, колхозно таряашад, совет интеллигенци Коммунис партиин табиһан зорилгонуудые этигэл түгэс шиидхэжэ байна. Эдэнэр Советскэ Союзайнгаа саашалаа мүн лэ уласхоорондын социализмын замые гэрэлтүүлэн заагша одон, бүхы дэлхэйн ажалшадта жэшээ боложо байхынь тула шухала бүхы юумэ хэнэ.

II. Ажахые хүгжөөхэ, арадай ажабайдалые һайжаруулха талаар шэнэ амжалтанууд тээшэ

Коммунис парти манай Эхэ ороной һүр хүсые саашадань бэхижүүлхэ түсэбые дүүргэжэ байхадаа, партиина, гүрэнэй хүтэлбэриин онол арга, дүрэ методуудые нарижуулан һайжаруулгада онсо анхаралаа хандуулна. Энэнь үйлэдбэриие саашадань хүгжөөлгэдэ арадай ажабайдалые һайжаруулгада түйлай ехэ ашатай.

Нёдондо жэлэй октябрьһаа ноябрьда болоһон КПСС-эй ЦК-гай Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдэй гол шухала удхань гэхэдэ, ажабайдалай бүхы шухала асуудалнуудые эрдэм ухаанай эшэ үндэһэ баримталан шиидхэхэ ябадалые партиин, арадай гол анхаралда табиһан, субъективизм, волюнтаризм гаргаха ябадалые буруушааһан, партийна организацинуудай эмхидэлдэ ленинскэ ёһо гуримые баримталха ябадалые һэргээн байгуулаа. Коммунизмын илалтада хүргэхэ партиин зохёоһон хараа шугамые бүри шууд сэхээр бэелүүлхэ арга боломжо олгожо үгэһэн ушар эдэ шиидхэбэринүүдэй түүхын удха шанар мүн болоно.

Парти доторой асуудалнуудые зоригтойгоор, байһан соонь хараха ушар Ленинэй һургаалда, ленинскэ хүтэлбэриин ёһо гуримда КПСС-эй, тэрэнэй Центральна Комитедэй үнэн сэхэ байһанай гэршэ мүн. Эдэ ёһо гуримуудые һэргээн байгуулга партиин нэгэдэлые улам бэхижүүлээ, тэрэнэй зэргэнүүдэй дайшалхы шадабариие дээшэлүүлээ. Мүнөө манайда арад олониитын эдэбхи үүсхэлэй, оюун бодолой бүхы хүсөөрөө дэлгэрэн хүгжэхэ, манай ороной барагдашагүй баян нөөсэнүүдые эрхим һайнаар ашаглаха, социалис байгуулалтада байһан арга боломжонуудые бүри һайнаар хэрэглэхэ эгээл тиимэ ниитын ажабайдалай гурим, ажал хүдэлмэриин эгээл тиимэ онол арга байгуулагданхай.

КПСС-эй ЦК-гай (энэ оной) мартын, сентябриин Пленумүүдэй шиидхэбэринүүд дотор, эдэ Пленумүүд дээрэ хэлэһэн Л. И. Брежневэй, А. Н. Косыгинай хэһэн элидхэлнүүд дотор найруулагдаһан партиин экономическа политика хадаа мүнөө арадай ажахын хүгжэлтын эгээн шухала эрилтые эгээл тааруугаар хангана.

Эндэ гансахан шэнэ хубилалтанууд тухай бэшэ, харин ажахын бүхы талада хабаатай экономическа гүнзэгы реформо тухай, манай общественэ ушар ёһодо бүрин таарамжатай, политическа болон экономическа талаараа эгээн аша үрэ ехэтэй онол аргануудые промышленность болон хүдөө ажахые хүтэлбэрилгэдэ гол түлэб хэрэглэхэ тухай эндэ хэлэгдэнэ.

Нэгэ газарһаа түсэбэй ёһоор хүтэлбэрилхэ хэрэгые республиканска болон нютагай үргэн дэлисэтэй эдэбхи үүсхэлтэй зүбөөр зохилдуулан ябуулхые, үйлэдбэриие хүгжөөлгэдэ материальна талаар урмашуулха ёһо гуримуудые зүбөөр хэрэглэхые хангаха ябадал хараалагдаһан эдэ хэмжээнүүдые бэелүүлгын гол шухала зүйл болоно. Мүнөө социализмын экономическа хуулинуудай нүлөөе нарин нягтаар хараадаа абаха шухала, түсэбүүдые эрдэм ухаанай үндэһэ заатагүй баримталан табиха, ниитын үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудай, нэн түрүүн промышленность хүдөө ажахы хоёрой хоорондохи хүгжэлтын зохилдолой тааруу зүб байхые түйлаха шухала.

Промышленность хадаа бүхы социалис экономикын, арадай ажаһуудалай һайжаран хүгжэлтын, ороной бэеэ хамгаалха хүсэ шадабариие бэхижүүлгын үндэһэ һуури мүн. Тэрэниие бүхы талаарнь хүгжөөлгэ — коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури амжалтатайгаар байгуулгын нэн түрүүнэй эрхэ нүхэсэл мүн гээшэ. КПСС-эй ЦК-гай сентябриин Пленумэй (1965 он) зохёоһон хэмжээ ябуулганууд имагтал энэ ехэ зорилгые шиидхэлгэдэ зорюулагдана.

һалбари һалбаряарнь хүтэлбэрилхэ гурим орооһон ушар техническэ нэгэн адли политика бэелүүлхэ, арадай ажахын һалбари бүхэнэй ашаг ехэтэй болохо арга боломжо олгоно. Шэнээр эмхидхэгдэһэн министерствэнүүд ажахын тоосооной болон экономическа урмашуулгын онол аргануудай үүргын дээшэлжэ байһан, предприятинуудай ажахын эрхэ болон эдэбхи үүсхэлэй горитойгоор ургэдэжэ байһан эрхэ байдалда хүдэлхэ болоно. Тэдэнэй промышленностиие ургэлжэдэнь хүгжөөхэ хэрэгые хангаха, һалбари бүхэниие нэгэ газарһаа хүтэлбэрилхэдөө һалбари хоорондын холбоо барисаае шадабаритайгаар зохилдуулха уялгатай.

Мүнөөнэй эрхэ байдалда хүтэлбэри болон түсэблэлгые һайжаруулга, үйлэдбэриие хүгжөөхэ экономическа урмашуулгануудые улам хүсэтэй болгохо ябадал онсо ехэ удха шанартай болоно. Тэдэнэр лэ нэн түрүүн ниитын ажалай бүтээсые ехэ болгоно.

Предприятинуудай коллективүүдтэ үргэн ехэ эрхэ олгоһон хүтэлбэриин шэнэ формонууд предприяти бүхэниие иимэ эрхэ байдалда оруулна: тэрэнэй ажал ябуулга ниитын баялигта оруулһан тодорхой хубитаар сэгнэгдэдэг болохо байна. Энэ ушар хадаа үйлэдбэриие нарижуулан һайжаруулха, хүгжөөхэ, ашаг олзыень ехэ болгохо эгээн һайн арга боломжо байгуулжа үгэнэ.

Мүнөөдэр манай экономикын хүгжэлтын темпнүүдые саашадань хурдадхаха, ниитын үйлэдбэриин ашаг ехэтэй байлгые түйлаха хэрэг үндэһэн шухала асуудал болонхой. Мүнөө үедэ үйлэдбэриин фонднуудай жэл бүриин ургалтын хэмжээн хадаа хуушан Россида 1913 ондо байһан бүхы үйлэдбэриин фондһоо ехэ болоно. Предприяти бүхэндэ ажал хүдэлмэриие нарин нягтаар эмхидхэхэ ябадалай шухалын шухала удха шанартай болоһониинь ойлгосотой. Хэрбээ үйлэдбэриин гол фонднуудай түхэриг бүхэнһөө ородог олзые нэгэ мүнгөөр дээшэлүүлээ һаа, ороной национальна доход 3 миллиард түхэригһөө дээгүүр ехэ болохо байна. Энэ мүнгэ зөөреэр 500 гаран мянган болбосон түхэлтэй квартирануудые барижа болохо юм.

Промышленностиин хүгжэлтын хурдан түргэн алхаса болбол техническэ дэбжэлтээр тодорхойлогдоно. Эрдэм наука үйлэдбэри хоёрой хоорондохи холбоое бүри нягта, бата бэхи болгохо, арадай ажахыда наука болон техникын мүнөө үеын түйлалтануудые хамтаараа түйлаха ба нэбтэрүүлхэ гэһэн эрилтэ ажабайдал табина. Эгээл тиимэ дээрэһээ мүнөө ажалые эрдэм ухаанай ёһоор эмхидхэхэ, үйлэдбэриие эрдэм ухаанай ундэһөөр хүтэлбэрилхэ асуудалнууд нэн түрүүнэй удха шанартай болоно. Бидэнэр бүхы участогуудтахи үйлэдбэриие гуримтайгаар ябуулха, промышленностиин асари ехэ арга боломжо ба нөөсые ашагтайгаар хэрэглэхэ ёһотойбди, тиигэжэ шадахашьебди.

Продукциин шанарые һайжаруулха асуудал түйлай ехэ удха шанартай юм. Энэ хадаа гансахан ажахын бэшэ, харин бүхы ажалшадай эрилтэдэ хабаатай ехэ социальна асуудал мүн болоно. Шанар тухай оролдохо гээшэ гансахан материальна гаргашые болон мүнгэн зөөриие ашагтайгаар хэрэглэхэ гэһэн удхатай бэшэ. Продукциин һайн шанарые түйлахадаа, бүхы совет хүнүүдэй эрилтэ тухай, мүн өөрынгөө хубиин эрилтэ тухай оролдожо байнаб гэжэ хүдэлмэришэн бүхэн ойлгохо уялгатай. Шанар муутай продукци гаргаха гээшэ гансахан үйлэдбэридэ хохидол үзүүлнэ бэшэ, харин бэеэ хүндэлхэгүй, сүг ажаллажа байһан өөһэдынгөө нүхэдые хүндэлхэгүй гэһэн удхатай болоно. Бүхы совет продукциин — орон доторoo хэрэглэгдэдэгшье, мүн хилын саана абаашагдадагшье продукциин һайн шанар тухай оролдолго хүдэлмэришэн бүхэнэй патриотическа омогорхолынь болохо зэргэтэй. Дэлхэйн эрхим продукциин зэргэдэ манай продукциин байха ябадалые түйлаха гээшэ манай тон ехэ, һайн һайхан зорилго болоно. Энээниие бидэнэр шиидхэхэ уялгатайбди, шиидхэжэ шадахашьебди.

Мүнөө манай парти, бүхы совет арад ямаршье, эгээн орёо зорилгонуудые шиидхэжэ шадаха болоо. Промышленна үйлэдбэриин бүхы һалбаринууд ба звенонуудай арадтаа эгээн һайнаар алба хэхээр, арадай ажаһуудалые һайжаруулхаар, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха хэрэгые амжалтатайгаар дүүргэхөөр тиимээр лэ хүдэлмэреэ эмхидхэжэ бидэнэр шадахабди, тиигэхэ ёһотойшьебди.

Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури гээшэ гансахан хүсэ ехэтэй промышленность бэшэ юм. Тэрэ хадаа үшөө бүхы талаараа хүгжэнги, ашаг ехэтэй хүдөө ажахы гээшэ. КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй шиидхэбэринүүдэй экономическа үг удхань гэхэдэ, колхозно таряашадые, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдые ашаг ехэтэй ажалда бүри ехээр урмашуулха, энээнэй үндэһэ һуури дээрэ хүдөө ажахын продуктнуудые бүри ехээр үйлэдбэрилдэг болохо хэрэг мүн болоно.

Хүдөө тосхондо материально-техническэ болон мүнгэн зөөриин туһаламжые бүри ехэ болгохо гэһэн хэмжээ ябуулганууд, газар тарялангай болон мал ажалай продукцинуудые бэлэдхэхэ бата бэхи түсэб тогтоолго, энэ продуктнуудтань экономическа талаараа баримталагдаһан сэнгүүдые байгуулга нэн түрүүн эдэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэ шэглүүлэгдэнэ. Колхоз, совхозууд ажахыгаа түсэбэй ёһоор эрхилхэ арга боломжотой болоо; тиин мүнөө тэдэнэр ажал хэрэгээ бүри гуримтайгаар, таарамжатайгаар ябуулжа байна. Өөрынгөө хүсэндэ найдаха этигэл тэдэндэ бүри ехэ болоо, үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудые түргөөр хүгжөөхэ урма зоригоор бадаранхай.

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

НҮХЭР Д. С. ПОЛЯНСКИИН ЭЛИДХЭЛЭЙ ТҮГЭСХЭ

(Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

Ерэхэ табан жэлдэ хүдөө ажахын үйлэдбэридэ 71 миллиард түхэригэй капитальна һомололто зорюулхаар хараалагдаһаниинь мэдээжэ. Тэрэнэй 41 миллиард түхэригынь гүрэн һомолхо гэхэ гү, али энэнь дайнай һүүлээр үнгэрһэн 19 жэлэй туршада энэ зорилгодо гаргашалагдаһан мүнгэнэй хэмжээнтэй адли юм. Мүнөө гол шухала юумэн гэхэдэ, хүдөө ажахын үйлэдбэриин ургалтын темпые бүри хурдан болгохо, колхоз, совхозуудые ажабайдалай эрилтын ёһоор, бодото байдалые хараада абан хүгжөөхэ хэрэг болоно. Ургажа байһан эрилтэнүүдһээ тэдэнэй гээгдэлые усадхаха хэрэг бүгэдэ арадай зорилго болоно.

Колхоз, совхозуудые материально-техническэ талаар хангалгые улам шангадхаха, шанарайнь талаар һайжаруулха, хүдөө тосхондо электрын элшэ хүсые бүри үргэнөөр хэрэглэхэ, бүхы ажал хүдэлмэриие шадабаритайгаар эмхидхэхэ тухай эндэ хэлэгдэнэ. Бүхы зононуудта газар тарялангые эрдэм ухаанай үндэһэ баримталан эмхидхэхэ, минеральна үтэгжүүлгэнүүдые бүри ехээр гаргадаг болохо, уһалууриин хүдэлмэриие, уһалууриин барилгые улам хүсэтэйгөөр дэлгэрүүлхэ шухала.

Хүдөөгэй барилгын индустриальна үндэһэ һуурииие хүгжөөхын тула ехэ юумэ хэхэ хэрэгтэй. Үйлэдбэриин барилгануудые болхоохынгоо хажуугаар хаа хаанагүй культурно-ажаһуудалай барилганууды үргэнөөр ябуулха шухала. Колхоз, совхозуудай түб газарнуудые һайнаар түсэблэн бариха саг ерээ, манай бүхы хүдөө тосхонуудые болбосон түхэлтэй һуурин газарнууд болгохо шэглэлтэйгээр барилга ябуулха шухала.

Колхозуудта ниитын ба хубиин эрилтэнүүдые зүбөөр зохилдуулан хангаха асуудал нарин нягта анхарал доро байха болоно. Һүүлэй үедэ манайда хүдөө тосхондо хабаатай тон шухала асуудалнууд шиидхэгдээ. Габэл, колхознигууд пенсеэр хангагдадаг болоо, хубиингаа ажахые эрхилэлгэдэ байһан үндэһэгүй хаалтанууд усадхагдаа, экономическа талаараа һула колхозуудта ехэ туһаламжа хүргэгдөө. Мүн бусад ехэ зорилгонууд шиидхэгдэхээ ээлжээгээ хүлеэжэ байнхай. Тэдэнь юуб гэхэдэ, колхозуудые урьһаламжаар, мүнгөөр хангаха гуримые һайжаруулха, олзо доходоо хубаарилгые, ажалай түлөөһые нарижуулан һайжаруулха асуудалнууд болоно. Олон ажахынуудта байһан дүй дуршалай үндэһөөр бүхы колхозуудта ажалай заатагүй түлэгдэхэ түлөөһые байгуулха тухай дурадхал мүнөө олоор орожо байнхай. Элэ дурадхалнуудые наринаар хаража үзэхэ шухала.

Һалбаран хүгжэлтын замаар колхозно тосхонуудай түргөөр дабшахын тула манайда бүхы юумэн бии. Хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай болон интеллигенциин хамтын хүсэлэл өрөлдөлөөр энэ зорилго богонихон болзорой туршада шиидхэгдэхэ байһандань парти, правительство этигэнэ.

Манай Эхэ ороной хүгжэлтын шата бүхэндэ Коммунис парти шэнэ зорилгонуудые табихадаа, арад олониитэдэ хододоо түшэглэдэг, тэдэнэй эдэбхи үүсхэл болон дүй дуршалдэ найдадаг байгаа. Мүнөөдэр ажалай амжалта хадаа гол түлэб хүнүүдэй бэлэдхэлээр, тэдэниие зүбөөр шэлэн олохо, хубаарилан табиха хэрэгээр тодорхойлогдоно. Орон доторнай оло-миллион тоотой мэргэжэлтэдэй арми бии. Хүдэлмэришэд болон колхознигуудай мэргэжэл шадабариин хэмжээн горитойхоноор дээшэлэнхэй. Энэ хадаа түйлай ехэ хүсэн гээшэ, тэдэниие шадабаритайгаар хэрэглэхэ шухала.

Мүнөөнэй саг хадаа хүтэлбэрилэгшэ болон мэргэжэлтэнһээ гансахан шууд сэхэ, зоригтой байха шанар эринэ бэшэ, мүн экономическа гүнзэгы эрдэмтэй байха эрилтэ табина. Тэрэ хадаа ажахыгаа ашагтайгаар эрхилхэ уялгатай, холын хараатай байха, табигдаһан зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхын тула хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй, бүхы коллективэй зохёон байгуулхы эдэбхи үүсхэлдэ үргэн харгы гаргажа үгэхөөр ажал хэрэгээ эмхидхэхэ уялгатай.

Ажахы эрхилэлгын шэнэ гурим болбол зохёон байгуулхы эдэбхи үүсхэл хүгжөөхэ, мүрысөө дэлгэрүүлхэ, эгээн һайн эрхэ нүхэсэл байгуулна. ажалдаа экономическа урмашуулгые бүри хүсэтэйгөөр хэрэглэхэ, хубиин материальна урмашалые предприятиин бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй хамтын урмашуулгатай холбохо таатай зохид арга олгоно.

Хилын саанахи манай дайсад мүнөө иигэжэ шашалдана: өөрынгөө ажахые «үмсын аргаар», мүн ажахын тоосоон ба олзо, өөрын үнэ сэн ба сангууд гэхэ мэтэ категоринуудаар «урагшань татаха» баатай болоо, Советскэ Союзда ухаан мэдэрэлэй эрмэлзэл хойшоо гараа гэхэ мэтээр шашалдана. Энэнь худал ааб даа. Элэ мэтын шашалдаанай саана юун байһа ааб гэхэдэ, үйлэдбэриин зэбсэгэй ниитын өөри болоходо, материальна болон моральна урмашуулганудай хоорондо гүнзэгы холбоо барисаанай бии болодогые ойлгожо шадахагүй гү, али ойлгохо дурагүй байһан ябадал харагдана.

Буржуазин номнолшод хүнэй зосоо гансал хомхой хоблог, хара һанаа хаража һуранхай, хүнэй хубиин баялигһаа ондоо үнэтэй юуншьегүй шэнгеэр тэдэнэр ойлгодог байна.

Теэд энэнь таамаг бодол ха юм даа. Социалис үйлэдбэри хүнүүдэй зосоо һайхан сэдьхэл, һайн һайхан ухаан бодол түхөөдэг, ниитын хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм ухаагаа зорюулха халуун эрмэлзэл түрүүлдэг гэжэ ажабайдал харуулна. Хүнэй элэ үндэр дээдын ухаан бодолой шанарые саг үргэлжэ хүгжөөхэ, коммунис үзэл мэдэрэлые дээшэлүүлжэ байха, ажалдаа һайн сэдьхэлээрээ хандаха ябадалые хүгжөөхэ, олениитын зохёон байгуулхы эдэбхи үүсхэлэй хүгжэхын тула бүхы эрхэ байдал байгуулха гээшэ партийна, комсомольско организацинуудай, Советүүд болон профсоюзуудай уялга мүн.

КПСС-эй ЦК-гай мартын, сентябриин Пленумүүдэй шиидхэбэринүүд ороной арадай ажахын үмэнэ, совет хүн бүхэнэй үмэнэ гайхамшагта арга боломжонуудые нээгээ. Мүнөө үедэ СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ 1966—1970 онуудай шэнэ табан жэлэй түсэб зохёогдожо дүүргэгдэхээ байна. Энэ түсэб хадаа манай Эхэ ороной хүгжэлтэдэ шухала шата болохо байна.

Ороной экономическа хүгжэлтын темпнүүдые хурдадхаха, энээнэй үндэһэ һуури дээрэ совет хүнүүдэй ажаһуудалые саашадань һайжаруулха хэрэг шэнэ табан жэлэй ажахын-политическэ гол зорилгонууд болоно. Табан жэлэй туршада хүндэ промышленностиие, нэн түрүүн тэрэнэй гол һалбаринуудые—энергетикэ ба металлурги, химическэ ба түлишын. машина бүтээлгэ ба прибор бүтээлгын һалбаринуудые бүри ехээр хүгжөөхөөр хараалагдана. Мүн хүдөө ажахын үйлэдбэриин гээгдэлые усадхаха, арадай хэрэглэлэй эд бараа гаргадаг һалбаринуудые түргөөр хүгжөөхэ, ниитын ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, национальна доходой хэмжээе горитойхоноор ехэ болгохо, ороной бэеэ хамгаалха хүсэ шадабариие бүри ехээр бэхижүүлхэ хэрэг хараалагдана.

Элэ хүнгэн бэшэ зорилгонууд. Тэдэнэр манай харгы замда байһан үсөөн бэшэ ехэ дутагдалнуудые, бэрхэшээлнүүдые усадхаха ябадалтай холбоотой юм. Габэшье элэ зорилгонууд бүхы совет арадай шухалын шухала эрилтые хангана.

Табан жэлэй түсэбэй захяа заабаринууд КПСС-эй ээлжээтэ XXIII съезд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ. Өөрынгөө съездэдэ парти нягта жагсаалтайгаар, эршэ хүсөөр, зохёон байгуулхы эдэбхи үүсхэлээр түгэс, арадтайгаа таһаршагүй нягта холбоотойгоор дабшажа ябана. Тэрэнэй политика марксистско-ленинскэ теориин гэгээн гэрэлээр гэрэлтүүлэгдэнэ, манай Эхэ ороной бүхы ажалшадай зүрхөө нэгэн һаналаар дэмжэгдэнэ. Энэ хадаа хараалагдаһан хэмжээ ябуулганууд болон түсэбүүдэй бэелүүлэгдэхэ байһанай найдамтай түшэг тулгуури мүн.

Мүнөө орон доторнай съездэдэ бэлэдхэл үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Энэ ехэ үйлэ хэрэгые ёһото һайнаар угтаха эгээн һайн арга гэбэл, партиин Центральна Комитедэй Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые эршэ зоригтойгоор бэелүүлхэ, урагшаа, шэнэ илалтанууд тээшэ эсэшэ сусашагүйгөөр дабшаха ябадал мүн болоно.

III. Социальна дэбжэлтын, арадуудай хоорондохи эб найрамдалай түлөө

Коммунис общество тээшэ шэнэ харгы зам гаргажа ябахадаа, совет хүнүүд коммунизм байгуулгые өөрынгөө интернациональна зорилго дээрэ тоолоно. Энэ зорилгонь дэлхэйн социалис системын, уласхоорондын пролетариадай, түрүү һаналтай бүхы хүн түрэлтэнэй эрилтэдэ харюусана. Манай арадай зохёон байгуулхы ажал ябуулга хадаа мүнөө үе сагай бүхы революционно хүсэнүүдэй тэмсэлдэ оруулдаг хубитыемнай бүри ехэ болгоно, уласхооронын ушар хэрэгүүдэй ябасада социализмын үзүүлдэг нүлөөе үргэдхэнэ.

Хүн түрэлтэнэй түүхэ арадуудай сүлөөрэлгын тэмсэлэй иимэ үргэнөөр, хурдан түргэнөөр хүгжэжэ байһан ондоо үе сагые мэдэхэгүй. Энэ ушар хадаа Октябриин, марксизм-ленинизмын агууехэ үзэл сурталнуудай бэедээ татасынгаа талаар түйлай ехэ хүсэн болоһоной эгээн этигэмэ гэршэ мүн болонхой.

Манай хараһаар байтар 1917 оной октябрьдо эхилжэ дэлгэрһэн капитализмһаа социализмда уласхоорондын хэмжээн дээрэ ороһгын агууехэ революционно үйлэ хэрэг улам эдэбхитэйгээр дэлгэржэ байнхай. Мүнөө бидэнтэй сүг хамта дэлхэйн социалис системэдэ ородог бусад хэдэ хэдэн оронуудай арадууд хамтынгаа үг зорилго тээшэ дабшажа ябана. Тэдэнэр жэл ерэхэ бүри экономико болон соёл культураа хүгжөөлгэдэ, өөрынгөө уласхоорондын байдал бэхижүүлгэдэ шэнэ амжалтануудые түйлана.

Дэлхэйн хоёр системэнүүдэй — социалис ба капиталис оронуудай экономическа мүрысөөн ба политическэ зүришэлдөөн, капиталай оронуудтахи хүсэ ехэтэй ангиин тэмсэл, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй үргэлжэжэ байһан фронт — эдэ бүгэдэ хадаа ниитэ тэмсэлэй ондо ондоо шата ба түхэл маягууд мүн гээшэ. Энэ тэмсэлэй үедэ мүлжэлгэ дарлалтын хосоржо байһан гурим эбдэгдэнэ, социализмын, арадуудай сүлөөрэлгын хэрэг бата бэхеэр тогтон мандана.

Социализм болбол капитализмда орхелоо дотоодын гүнзэгы бүлюу байһан хадаа газар дэлхэйн алишье хубида боложо байһан революционно тэмсэлые ондоо, гадаа тээһээ ямар нэгэн аргаар түлхихэ гэдэггүй юм. Манай парти «революциие абаашаха», мүн контрреволюциишье ондоо орондо абаашаха гэһэн ябадалда хододоо эсэргүүсэдэг. «Харин орондо революци хадаа захилай ёһоор, хэлсээнэй ёһоор түрэжэ магадгүй гэжэ бододог хүнүүд байдаг юм. Элэ хүнүүд ухаа дутуутай гү, үгышье һаа, урбан һүйдэгшэд гээшэ» гэжэ Ленин бэшээ һэн. (Зох. т. 27, 441 хуудаһан). Арад өөһэдөө, имагтал тэдэнэртэ ниитын ямар байгуулалта таарамжатайб гэжэ шэлэн абаха эрхэ олгогдонхой. Тиин тэдэнэр эртэшье, оройшье һаань, газар дэлхэй дээрэ социализмын аша туһада эсэсэй һүнгалта хэхэ байһандань дамжаггүй!

Совет хүнүүд мүнөөдэр иигэжэ омог дүүрэн хэлэжэ шадаха: Совет гүрэнэй ажамидаржа байһан бүхы үе сагта манай парти, манай арад социальна дэбжэлтын түлөө, арадуудай хоорондохи эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэдэй түрүү зэргэдэ ходоо ябаа. 1917 оной октябрьда совет засаг революционно тэмсэлэй, мүн эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй хэрэгые нэгэ урадхалаар бодото дээрэнь ябуулха политикые түрүүшынхеэ соносхоо һэн. Энэ онсо шухала политикые агууехэ Ленин мүндэлүүлээ, тиин тэрэ политика бидэндэ нангин, хубилашагүй байһан зандаа.

Империалистнууд социализм тээшэ ажалша олониитын дабшасые зогсоохо, арадуудай сүлөөрэлгын тэмсэлые һуладхааха, дайн сэрэгэй шэнэ гуламтануудые һүжэрөөхэ гэжэ һэдэнэ. Мүнөө үе сагай буржуазин мэдэлдэ мүнгэншье, гүрэнэй засагшье бии, арми ба ажалшадые мэхэлдэг олон зуун жэлэй дүй дуршалтай болоһон пропагандистска машинашье бии. Тиибэшье хүнүүдтэ дали жэгүүр ургуулха, нэн габьяа тэдэшэ зоригжуулха үзэл суртал тэрэндэ үгы юм.

Капитализм өөрыгөө элишэлэн бузарлаа. Тэрэ хадаа холын хараагүй общество болошоо. Харин социализм шэнэ оло оло миллион хүнүүдэй зүрхэ сэдьхэлдэ харгы зам бага найдамтайгаар гаргажа байнхай. Тэрэ хадаа гансал научна хараа бодол байхаяа үнинэй болинхой, тэрэ хадаа бэелүүлэгдэжэ, улам үргэнөөр бодото үйлэ хэрэг боложо байна. Манай орон өөрынгөө үльгэр жэшээгээр түүхын үйлэ хэрэгүүдэй иимэээр лэ хүгжэхэ хэрэгтэ туһалжа байгаа, саашадаашье туһалха байха. Бидэнэр революционно хүдэлөөнэй үнэн сэхэ түшэг тулгуури байгаабди, саашадаашье байхабди. Юуб гэхэдэ, тэрэ хадаа бүхы арадуудта сүлөөтэй, жаргалта ажабайдал—эб найрамдал, демократи, социализм асарна!

Өөрынгөө байдалые алдажа, хүн түрэлтэниие хүлгөөжэ байһан шухалын шухала асуудалнуудта харюу үгэхэ аргагүй империалистнууд өөрынгөө зонхилхы байдалые алдахагүйн тула эгээн хэтэрүү зэбсэг хэрэглэнэ. Һүүлэй үедэ дэлхэйн социальна шэнэдхэлгын харгы замда ямаршье сэнгээр хаалта бодхоохо гэһэн энэ эрмэлзэлгэнь уласхоорондын байдалые түгшүүрилтэй болгоо, дайн сэрэгэй аюулые бүри ехэ болгоо.

Империализмын зэрлиг муухай политиканъ Азида Вьетнамай арадта эсэргүүгээр США-гай ябуулжа байһан ээрхэг түримхэй дайнда илангаяа эли тодоор харагдаба. Америкын Холбоото Штадууд Вьетнамай Демократическа Республикын городууд болон хүдөө тосхонуудые зэрлиг муухайгаар бомбодоно. Тэдэнэр Урда Вьетнамдахи өөрынгөө сэрэгэй тоое 150 мянган шахуу хүн болгоод, үшөө ехэ болгохоор бэлэдхэл ябуулна. Ээрхэг түримхэйшүүл напалм, химическэ зэбсэг хэрэглэхэһээ бэеэ баринагүй.

Совет хүнүүд Вьетнамай патриодуудай эрэлхэг зоригоор омогорхожо байһанаа, мүнөө үеын зэрлиг муухай нохосуудтай хэжэ байһан эрэлхэг тэмсэлтэйнь һаналаа нэгэдэнги байһанаа мэдүүлнэ. Советскэ Союз аха дүү Вьетнамда политическэ дэмжэлгэ, хэрэгтэй экономическа болон сэрэгэй туһаламжа хүргэжэ байгаа, мүнөөншье хүргэжэ байһаар. Мүн бусадшье социалис оронууд тэрээндэ шадаха зэргээрээ туһаламжа үзүүлнэ. Тэмсэжэ байһан Вьетнамые хамгаалха гэһэн хүдэлөөн бүхы дэлхэй дээрэ үргэдэжэ байна. Америкын сэрэгэйхид Вьетнамай арадые дараагүй, даража шадахашьегүй. Илалта тухай бэшэ, харин жэгшүүритэ муухай дайнай шалбааг сооһоо хайшан гэжэ мултархаб, хайшан гэжэ гэдэргээ бусахаб гэжэ Америкын тэрэвиэдэй бодомжолхо сагтын холо бэшэ. Вьетнамай арад өөрынгөө ороной эзэн болохо, өөрынгөө Эхэ орониие нэгэдүүлхэ хэрэгые түйлаха!

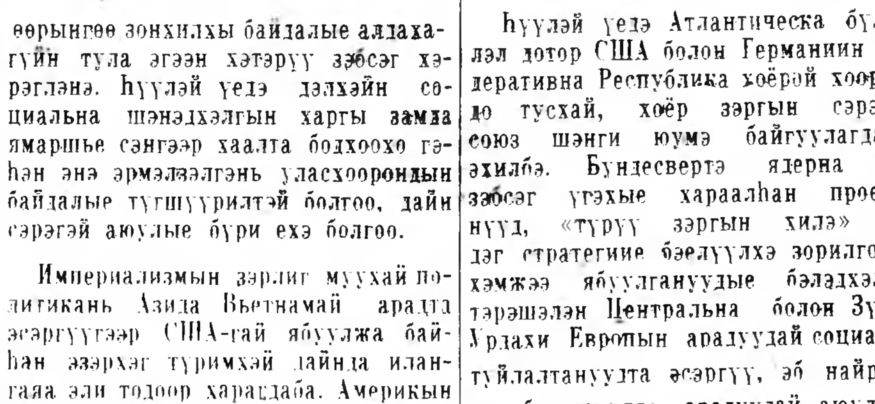

Улаан-Үдэдэ болоһон демонстрацида хабаадагшад.
Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Америкын империализм Латиин Америкын бүхы континент дээрэ шахуу ээрхэг түримхэй политика тараагаа. Социалис Кубада эсэргүү худал хуурмаг үгэ, заналга, һүйдхэлтэ ябуулга хэхэ ушар болиногүй. США-гай зэбсэгтэ хүсэнүүд Доминиканска Республикада дай соносхонгүйгөөр добтолоо. США-гай хүтэлбэрилэгшэд дурагүй ямаршье правительствые буу зэбсэгэй хүсөөр унагааха эрхые бэедээ абаха гэжэ һэдэнэ. Энэ убайгүй һэдэлгэдэнь дураа гүталга Латиин Америкын оронуудта үргэнөөр дэлгэрээ. Тэндэ Америкын монополинуудай ээрхэлтэдэ, хархис гүримда эсэргүү тэмсэл улам үргэнөөр дэлгэрнэ.

Империалистнууд Африкадашье сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй хүгжэлтэдэ һаад хэхээ һэдэнэ. Конгодо далдагүйгөөр добтолон ороолго, дотоодынь хэрэгтэ хамааралсалга, Португалиин колонизаторнуудые, Урда Африкын расистнуудые экономическа болон политическэ талаар дэмжэлгэ, дулыданги бэшэ хүгжэлгын харгы замда ороһон Африкын гүрэнүүдэй хуулита правительствануудта эсэргүү урбалтануудые эмхидхэлгэ—энэл даа Африкын газар дээрэ империалистнуудай гэмтэ ябуулгын хүсэд бэшэ тоонууд. Теэд мүнөө Африкын залуу гүрэнүүдэй арадуудай һаналаа нэгэдэлгэ улам бүри бэхижэнэ. Тиин Африкада харин гүрэнүүдэй зонхилон байха сагта эсэс ерэжэ байна гэжэ найдамтайгаар хэлэжэ болохо байна!

Америкын империализм, сэрэгэй нэгэдэлнүүдэй талаар тэрэнэй албатадынь Европын газар дээрэ аюултай һэдэлгэнүүдые гаргана. Европодо дэлхэйн хоёрдохи дайнай һүүлшын абяанай гараһаар хорин жэл үнгэрбэ. Теэд энэ мүнөө болотор түгшүүрилгын хара үүлэн тараагүй, шухала асуудалнууд урдынхидаал мэтэ гүримшуулагдаагүй байһаар. Европодо аюулгүй байдалай бата бэхи гурим угы байһан ушар ээрхэг түримхэй, үһөө хяһааргаа абаха гэһэн хүсэнүүдтэ таатай зохид эрхэ байдал байгуулна. США-гай дэмжэлгээр Баруун Германи милитаризмын харгыгаар улам саашаа дабшана. Тэрэ хадаа сэрэгэй гэмтэ ябадалтаниие, үһөө хяһаараа абаха гэһэн хүнүүдые дали дороо абана. Тэндэ түрүү һаналтай хүнүүд болон организацинууд хашалта хаалтада ороно. Энэ Европын политическэ картые шэнэдхэхэ, ондоо гүрэнүүдэй газар булян абаха гэһэн эрилтэнүүд сэхэ руунь, гүрэнэй үмэнэһөө табигдана.

Тогтоһон болото байдалые мэдэржэ, Германиин ондоо нэгэ гүрэнтэй—Германиин Демократическа Республикатай хани харилсаанай, хурша ёһоной харилсаа хүгжөөхын орондо ФРГ-гай правительство тэрэ гүрэн тушаа дайсан ёһоной, дурагүйдэлгын политика ябуулна. Иимэ политикын найдабаригүй, аша үрэгүй байһанда үни хада этигэжэ болохоор байгаа.

Һүүлэй үедэ Атлантическа бүлэгэлэл дотор США болон Германиин Федеративна Республика хоёрой хоорондо тусхай, хоёр зэргын сэрэгэй союз шэнги юумэ байгуулагдажа эхилбэ. Бундесвертэ ядерна буу зэбсэг үгэхые хараалһан проектнууд, «түрүү зэргын хилэ» гэдэг стратегиие бэелүүлхэ зорилготой хэмжээ ябуулганудые бэлэдхэлгэ, тэрэшэлэн Центральна болон Зүүн Урдахи Европын арадуудай социалис түйлалтануудта эсэргүү, эб найрамдал бэхижүүлхэ, арадуудай аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ политикада эсэргүү шэглүүлэгдэһэн бусад түсэбүүд энээн тухайнь гэршэлнэ бэшэ аал.

Европодо милитарис хүсэнүүдэй ябуулганууд эб найрамдалда горитойхон аюул тохёолдуулна. Хэрбээ Баруун Германиин али нэгэн аргаар ядерна зэбсэгтэй болоо гээшэ һаань, социалис гүрэнүүд энэ ябуулгадань хамаагүйгөөр хандахагүй байһаниинь ойлгосотой. Тэдэнэр бэеэ хамгаалха хамтынгаа шадабариие саашадань бэхижүүлхын тула зохихо хэмжээнүүдые абаха байха. Энээн тухай үһөө хяһаагаа абаха гэһэн господанар, мүн тэдэниие дали дороо абаһан хүнүүдшье һайнаар бодомжолхо ёһотой. Гэхэ зуура, түүхын һургаалые мартажа болохогүй бшуу. Энэ һургаал манай армида тон тобшохоноор, этигэмээр, сэрэгэй ёһоор иигэжэ тодорхойлогдоно: Гитлер Москвае абаха гэһэн аад, Берлин хотоёо алдажархёо.

Мүнөө ядерна буу зэбсэг тээшэ бундесверэй гаргаһан харгыень хааха, үһөө хяһаагаа абаха гэгшэдэй амынь татаха, Европодо аюулгүйн байдалай бата бэхи гурим байгуулха арга боломжо бии гээшэ. Тиихын тула нэн түрүүн дэлхэйн хоёрдохи дайнай хог үлэгдэлые усадхаха, Германиин асуудалые эбэй ёһоор гуримшуулха хэрэгые бэелүүлхэ шухала. Европын газар дээрэ тогтоһон мүнөөнэй аюултай байдалые усадхаха гэжэ хэн үнэхөөрөө эрмэлзэнэб, тэрэ хадаа Европодо аюулгүй байдалые хангаха эгээн гол, үндэһэн шухала асуудал энэ гуримшуулга мүн болоно гэжэ мэдэрэнгүй байха аргагүй. Советскэ Союз, Европын бусад социалис оронууд шэнги Европын бүхы асуудалнуудые гуримшуулхаар, эб найрамдал бэхижүүлхын аша туһада ниитэ Европын хани харилсаае хүгжөөхөөр бэлэн байһанаа нэгэнтэ бэшэ мэдүүлһэн юм, мүнөө дахинаа шэнээр мэдүүлнэ. Иимэ хани харилсаае Европын бүхы арадууд үнинэй хүлеэнэ.

Дэлхэйн хархис этэгээдүүдэй түшэг тулгууринь, сохилтын хүсэн Америкын Холбоото Штадуудай империализм болоно гэжэ һүүлэй жэлдэ болоһон ушарнууд дахяад гэршэлэн баталаа. Дэлхэйн жандармын, түрүү хүсэнүүдые дарагша хюлагшын үүргые США-гай империализм дүүргэнэ. Зүгөөр Америкын империалистнуудай бэелүүлжэл байһан «хүсэ баримталха» политикаһаань дэлхэй дээрэхи хүсэнүүдэй мүнөөнэй тэнсүүриин үедэ, амжалта хүлеэхэнь мүнөө урдынхиһаа дутуугүй бэрхэтэй байна. Социальна болон национальна сүлөөрэлгын тэмсэлэй боложо байдалые зэбсэг хэрэглэн удааруулха гэһэн һэдэлгэ лаб урагшагүйдэхэл.

Америкын империализм өөһэдынгөө ябуулгануудаар империалис лагерь дотороо зүрилдөөе бүри гүнзэгырүүлнэ. Иимэ юумын боложо байһые атлантическа бүлэглэл дотор гарадаг арсалдаануудай шангадалга, СЕНТО болон СЕАТО гэжэ сэрэгэй бүлэглэлнүүдэй гүнзэгы ехэ бэрхэшээлдэ оролго, Америкын гүрэнүүдэй организаци дотор үсэрэлдөөнэй шангадалга харуулжа үгэнэ. Элэ бүлэглэлнүүдтэ хабаададаг хэдэ хэдэн оронууд мүнөө бэеэ даанхай политика бэелүүлхые эрмэлзэнэ, Америкын империалистнуудай сэрэгэй хорото муухай ябуулгануудтай өөһэдыгөө холбохые хүсэнэгүй.

Америкын империализмын ээрхэг түримхэй политикаһаа уламжалан, олон ороной ниитын-политическэ ажал ябуулагшад улам ехээр дураа гутана, буруушаалга мэдүүлнэ. Энэ ээрхэг түримхэй политикые дэмжэгшэд, тэрэнэй адвокадуудай үүргые дүүргэгшэд улам ехээр шүүмжэлэгдэдэг болоо. Элэ һанал бодолые Англиин мэдээжэ философ, олониитын ажал ябуулагша Бертран Рассел угаа үнэмшэсэтэйгөөр элирхэйлэн мэдүүлээ. Англиин ябуулганууд «урдыч империалис политика болоно» гэжэ тэрэ һаяхан хэлэһэн байха юм. Англиин иимэ политикаһаа уламжалан, тэрэ оронтой манай байгуулдаг харилсаан тусхай шэнжэ тэмдэгтэй болодог байһаниинь ойлгосотой.

Хүн түрэлтэндэ эсэргүү гэмтэ һанаашалгануудһаа арсахыень империалистнуудые арадууд баадхажа шадаха, баадхаха ёһотойшье. Тэрээнэй тулада дэлхэйн социализмын гүрэнүүдэй, капиталис оронуудай хүдэлмэришэн ангиин, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй, эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдэй нэгэдэмэл ябуулга шухала хэрэгтэй гээшэ. Империалис хүсэнүүдэй аюултай һанаашалгануудта, ээрхэг түримхэйшүүлэй эдэбхитэй бололгодо эсэргүүгээр арадуудай зүгһөө улам ургажа байгаа нэгэдэл, үсэрэлтэ шэглүүлэгдэхэ ёһотой.

Манай гадаадын политика эли тодо юм. Энэ хадаа совет хүнүүдэй амгалан ажалые хангаха, дэлхэйн социалис байгуулалтые бүхы хэмжээгээр бэхижүүлхэ, Ази, Африкын, Латиин Америкын бэеэ даанхай гүрэнүүдтэй хани холбоогоо хүгжөөхэ, арадуудай сүлөөрэлгын тэмсэлые дэмжэхэ, ниитэ политическэ ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха гол ёһонуудые бэелүүлхэ, оролдолго гаргаха, газар дэлхэй дээрэ эб найрамдал аршалан хамгаалха ябадал болоно. Энэ талаар мүнөө жэлдэ нилээд ехэ юумэн хэгдээ. Манай уласхоорондын байдалые бэхижүүлхэ, империализмда эсэргүү фронтын нэгэдэлые шангадхаха зорилготой хэдэ хэдэн хэмжээнүүд советскэ талаһаа абтаһан байха юм.

Дэлхэйн социалис байгуулалтын хүсэнүүдэй нягта жагсаалые бэхижүүлхэ талаар бусад аха дүү оронуудтай хамта хэгдэһэн ехэ хүдэлмэриие хамагай түрүүндэ тэмдэглэхэ шухала. Экономическа Харилсан туһалалсалгын Соведэй шатаар экономическа болон научна харилсаа холбоон бүри гүнзэгырөө. Социалис гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондохи холбоо барисаан шангадхагдаа. Германиин Демократическа Республикатай, Монголой, Польшотой, Чехословакитай Советскэ Союзай договорно харилсаан саашадаа хүгжэһэн байна. Болгари, Венгри, Куба, Румыни болон Югославитай экономическа, политическэ холбоо барисаамнай үргэдхэгдэнэ. Корейн Арадай-Демократическа Республикатай, Вьетнамай Демократическа Республикатай харилсаа холбоогоо бэхижүүлхэ талаар али али талын оролдолгоһоо үрэ ехэтэй дүнгүүд гарана. Варшавска договорой организациин шатаар аха дүү оронуудай политическэ болон сэрэгэй харилсаа холбоое саашадань хүгжөөлгые хангаха хэмжээнүүд ехэ удха шанартай.

Хитадай Арадай Республикатай харилсаагаа һайжаруулхые — алгасалдаагаа гуримшуулхые, хани барисаагаа бэхижүүлхые бидэнэр эрмэлзэнэбди. Энээнэй тулада манай талаһаа бүхы аргатай юумэн хэгдээ. Зүгөөр Советскэ Союзай болон Хитадай хоорондохи, КПСС-эй болон Хитадай Коммунис партиин хоорондохи харилсаа хүгжөөхэ тухай асуудал мүнөө хитад хүтэлбэрилэгшэдһөө дулдыдаха болоод байна.

СССР-эй болон сүлөөрһэн гүрэнүүдэй хоорондохи хани харилсаан һүүлшын жэлэй турша соо горитойгоор бэхижээ. Тиихэдэ Арабуудай Нэгэдэмэл Республикатай, Гана, Гвиней, Мали, Конго (Браззавиль), Бирмэ болон социальна шэнэдхэлгын замда ороһон бусад оронуудтай Советскэ Союзай харилсаа холбоон шэнэ, бүри дээдэ хэмжээндэ гараһан байха юм. Экономическа холбооной үргэдхэгдэхэтэй, культурна холбооной хүгжэхэтэй болон дипломатическа ябуулганууд зүбшэн тааралдуулагдахатай хамта, Советскэ Союзай Коммунис партиин болон элэ оронуудта засаг түрэеэ барижа байһан национально-демократическа партинуудай хоорондохи холбоо барисаан бүри һайжаржа байнхай.

Советскэ Союзай болон Алжирай Арадай Демократическа Республикын хоорондо хани харилсаан тогтоогдоод, хүгжэжэ байдаг. Советско-алжирскэ харилсаа холбооое саашадань бэхижүүлхээр, политическэ, экономическа бэеэ даанхай байдалаа бэхижүүлхын түлөө, социальна дэбжэлтын замаар ороноо хүгжөөхын түлөө тэмсэлдэнь баатарлиг алжир арадта али бүхы дэмжэлгэ үзүүлхээр манай орон бэлэн байна.

Советскэ Союз Индонезитэй али бүхы харилсаа холбоогоо саашадань бэхижүүлхэ хүсэлэнтэй. Тэрэнэй политикынь империализмда эсэргүү шэнжэтэй байһыень манай арад ходоо үндэрөөр сэгнэдэг байгаа. Өөрынгөө социальна болон национальна хүгжэлтын замые, түхэл маягые арад бүхэн өөрөө шэлэхэ ёһотой гэжэ бидэнэр тоолонобди.

Гэхэтэй хамта маанадтай һайн харилсаатай зарим орондо антикоммунис кампаниин һүжэрөөгдэдэг, түрүү үзэлтэй ажал ябуулагшадай арестовалагдажа, түрмэнүүдтэ хаагдадаг байһан баримта совет хүнүүдэй һанаа зобоонгүй байжа шадахагүй. Коммунизмда эсэргүү түг доро хаанашье, нэгэшье орондо социальна дэбжэлтые хангахын аргагүй гэжэ этигэдэг байһанаа бидэнэр нюунагүйбди.

Афганистантай, Индитэй хани барисаагаа бэхижүүлгэдэ, Скандинавиин оронуудтай холбоо барисаагаа хүгжөөлгэдэ, Иран, Пакистан болон Турцитай харилсаануудаа һайжаруулгада, Францитай, Японтой манай харилсаанай бараг тээшээ заһаралгада туһалһан шэнэ алхамууд һүүлшын жэлдэ хэгдэһэн байна.

Индо-Пакистанай арсалдаанай гараһан аюултай гуламтые хүсэдөөр зайсуулхын тулада манай хүршэнэр Инди Пакистан хоёрой хоорондохи шиидхэгдээгүй асуудалнуудай амгалан ёһоор гуримшуулагдахые бидэнэрэй үнэн зүрхэнһөө хүсэдэг тухай советскэ талаһаа нэгэтэ бэшэ мэдүүлэгдэнхэй. Энэ арсалдаа һүжэрөөжэ, Инди Пакистан хоёрой дайсад гараа дулаасуулхые оролдоно, харин арсалдаае усадхалга элэ оронуудай арадуудай, тэдэнэй социальна дэбжэлтын хэрэгтэ туһатай гэжэ бидэнэр гүнзэгы ехээр этигэнэбди.

Америкын Холбоото Штадуудтай манай харилсаануудые һайжаруулхын тулада арга боломжонууд мүн лэ бии гэжэ Советскэ Союз нэгэтэ бэшэ мэдүүлдэг байгаа. Гэхэтэй хамта Вьетнамай Демократическа Республикада эсэргүүгээр США-гай хэжэ байһан ээрхэг түримхэй дайн энэ харилсаа холбоо хүгжөөлгэдэ һаад хэнэ. Бундесверые ядерна зэбсэгтэ хүргэхэ зорилгоор Вашингтоной бэелүүлдэг политика харилсаа холбоо һайжаруулгада ехэ һаад ушаруулна. США-гай зонхилхы этэгээдүүд Советскэ Союзтай харилсаагаа заһаруулхые оролдонобди гэжэ нэгэтэ бэшэ мэдүүлдэг байгаа. Хэрбээ харилсаагаа һайжаруулхые үнэхөөрөөл хүсэдэг байгаа гээшэ һаа, тэдэнэр энээнээ ажал хэрэгээрээ батадхаха, хамагай түрүүндэ ээрхэг түримхэй болон бусад гүрэнүүдэй, арадуудай хэрэгүүдтэ сэрэгэй хүсөөр хамааралсаха политикаһаа арсаха ёһотой.

Уласхоорондын харилсаанай хүгжэлтые һайжаруулхаар эрьелтэ мүнөөнэй эрхэ байдалда хэжэ болохо гэжэ бидэнэр тоолонобди. Ядерна зэбсэг саашадань дэлгэрүүлгэдэ эсэргүүсэхэ шэглэлтэйгээр ООН-ой Генеральна Ассамблейн XX сесси дээрэ

Советскэ Союзай
хал эгээл иимэ
аюултай гуламт
буу зэбсэг ярал
болюулха гээшэ
хардуу шанга бай
зам болоно.

Харин олониитын
гуулалтатай гүрэн
наар зэргэ оршон
рние һулаууулха гэ
хэй этэгээдүүдэй һ
нөөнэй оршон бай
Союз угаа ехэ
өөрыгөө хамгаалха
эсэшэ сусашагүй
байна. Манай ал
нүүд ходоо зэ
гэжэ харата муухай
дурлагшад мэдэг ла.
хэг түримхэйшүүд
сохилто үгэжэ ша
хала юумэн мүнөө

Манай Эхэ орон
лые бэхижүүлхэ
оролдохо зуура, КПСС
на Комитет социалис
хы дэлхэйн коммун
гадалые түйлан
һүүлшын жэлдэ шэ
долгонуудые гарга
эсэргүүсэн, ниитын
түлөө тэмсэхэдээ
га хэхэ гээшэ ил
даа алгасалдаагаа
үнэн зүб зам боло
нууд дүй дуршал
уласхоорондын орш
хамуудые зүбшэхэ
Энэ замаар ябаха
Центральна Комит
ороной партийно-
делегацинуудтай,
гүрэнэй аха дүү пар
цинуудтай үнгэрэг
ганууды хэжэ, һа
дэлсэһэн байха юм.
партинуудай хоор
болон олон талын
шадань хүгжөөхын
ленинизмэ үндэһэ
лөө бидэнэр тэмсэ
сэхэшьебди.

Иимэ нэгэдэл зүй
хагүй гэжэ ойлгос
орёо нарин. бэрхэ
Бүхы оронуудай
һанал нэгэдэлгэ ажа
то хэрэгүүдээрнь хо
даг гээшэ. Нэгэдэл
тулада манай ниит
лөө, коммунис хүда
най түлөө интерна
салгаа гүнзэгы ехэ
ха хэрэгтэй.

Пролетарска ин
түг доро ябажа, ко
мүнөө үе сагай эгээ
тэй политическа хүс
доро ябадаг, бүхы
гэгээн гэрэлтэ, баяс
дал асардаг шэнэ ни
та —коммунизм хэр
хоорондохи мүрысөө
гэжэ дэлхэйн комму
бодолто хүнүүд хүс

* * *

Нүхэдүүд!

Совет арад ехэ,
ябажа гараа. Манай
ство өөрынгөө түү
октябрьһаа эхилһэн
революциин табин
жо байна. Энэ гай
эрхимээр угтаха,
дээр тэрэниие тэмд
най Эхэ ороной бүх
рэ хүнүүн хэрэг бо

Энээнэй тулада о
шухала юумэн бии.
түгэс экономико би
түргэнөөр ургаха
нүүдтэй мүнөө бол
амжалтануудые т
эгээн шухала юум
арадай нэгэдэл, сов
нацинууд болон
нягта жагсаал бии. Б
рэ маанадай олон,
гууд, олон найдам
Манай үг зорилго
нинизмын мүнд
лаар гэгээрүүлэгд
оронуудые шэнэ бу
жэ бүхы түрүү хүн
но. Манай общество
гүрэниие бүри ех
хүгжөөхэ, байдал
коммунизмын илал
урагшаа дабшаха
болоно.

Совет арад ман
Советскэ Союзай
мандаха болтогой

Парти болон арад
мандаха болтогой!

Арадуудай хоор
далай болон хан
коммунизмын зам
тябрьда алдар со

(Нүхэр Д. С. П
ехэ анхаралтайг
бэшэ альга таша

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиу

НҮХЭР Л. С. ПЕТИНОВЫЕ БУРЯАДАЙ АСС ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМ ШАГНАХА ТУХАЙ

Партийна, совет болон хүдөө ажахын зургаануудта олон жэл һайнаар хүдэлмэрилһэнэйнь түлөө, 50 наһатай болоһонтойнь дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Хүдөө ажахын министерствын хүдөө ажахын продуктнууд худалдаха таһаг хэр Лев Сергее ряадай АССР-эй дэй Президиум мотаар шагнаха

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэ
Түрүүлэгшын орлогшо Д

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэ
Секретарь Л.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1965 оной ноябрийн 6.

ЯБРИИН НАРАН БИДЭНЭЙ ЗАМЫЕ ГЭРЭЛТҮҮЛНЭ!

ан талмай дээрэ болоһон парад, демонстраци

й һайндэрэйхеэр го-
гээй.
байшангай нюур талын
туг дээрэ Владимир
портрет харагдана.
бликанууай тугууд
намилзана.

дээрэ айлшад сүг-
промышленностиин, хү-
рүүшүүл, эрдэмтэд,
кусствын ажал ябуу-
начальнигууд, со-
нуудай делегацинуу-
. Үригдагшадай дун-
һээ ерэһэн айлшад.
корпусой гэшүүд

бэт гүрэнэй хүтэлбэ-
Л. И. Брежнев, Г. И.
Кириленко, А. Н.
Мазуров, А. И. Ми-
горный, Д. С. Полян-
слов, Н. М. Шверник,
, В. В. Гришин, П. Н.
Кулаков, Б. Н. По-

номарев, А. П. Рудаков мавзолейн түбэй трибуна дээрэ гарана.

Кубын Коммунис партиин ЦК-гай политбюрогой гэшүүн, секретарь, Кубын премьер-министрэй орлогшо, Революционно зэбсэгтэ хүсэнүүдэй министр нүхэр Рауль Кастро Рус эндэ байлсаа.

Тэбхэр 10 часта заншалта сэрэгэй парад эхилээ.

Кремлиин Спасска башниин үүдээр СССР-эй Оборонын министр, Советскэ Союзай маршал Р. Я. Малиновский машинада һуугаад гаража, парадые хүлеэн абаһан байна. Сэрэгүүдэй парадта ябахаар бэлэн болоһон тухай парадые командалагша армиин генерал А. П. Белобородов министртэ рапорт үгэһэн байна. Маршал октябриин һайндэрөөр дашарамдуулан, сэрэгшэдые мэндэшэлэн амаршалаа.

Сэрэгүүдэй урдуур ябажа дүүргээд, Оборонын министр мавзолейн трибуна дээрэ гаража, үгэ хэлээ.

ветскэ Союзай маршал АЛИНОВСКИИН хэлэһэн үгэ

лдуд, матросууд,
старшинанууд!
рнүүд, генералнууд,

зай ажалшад!

онуудһаа ерэһэн ма-
айлшад!
ябриин социалис ре-
хэлэй ойтой дашарам-
тэ Союзай Коммунис
льна Комитедэй, Со-
льствын зүгһөө, тэдэ-
эр таанадые амар-

, дарлалтаһаа сүлөөр-
лтэндэ нээжэ үгэһэн
арта ойе совет арад
үүлалтада шэнэ ам-
түйлан тэмдэглэжэ
Центральна Комите-
Пленумэй, СССР-эй
эй зургаадахи сес-
нүүдые манай оро-
нэгэн һаналтайгаар
эдэнние бэелүүлхын
оролдолгоёо гаргажа

хестиие хүтэлбэрилгэ
тэрэнэй хүдэлмэриин
ээлүүлхэ талаар Пле-
ёһоор үндэһэлэн ба-
лаһан хэмжээнүүдые
т гүрэнэй экономиче-
хүсэ шадалай сааша-
элэдэ, арадай байда-
ала туһалха, комму-
ай дабшалтые түргэд-

II съездые эрхимээр
бүгэдэ арадай социа-
анай бүхы уужам эхэ
эрэнхэй. Городуудай,
жалшад түрэл пар-
е патриотическа хэрэ-
эхэ бэлэдхэл хэхэдээ,
бүхы һалбаринуудые
түргэнөөр хүгжөөнэ.

алис оронуудай ажал-
ойдал, зохёолгодо го-
нуудые түйлаа. Дэл-
байгуулалта жэл ерэ-
өө байдалые бэхи-
рэж һалажа байһан
одоо арсашагүй бү-
йнаа бүри эли тодоор

арадай, бүхы дэлхэйн
ала хүсэл эрмэлзэл-
мэдүүлэг манай
тельство амгалан ёһо-
политикые шууд сэ-
, дэлхэйн дай зай-
бүхы юумые хэнэ.
мдаадын политическа
—социалис хани нэ-
ые нягтаар жагсааха,
луу гүрэнүүдтэй ха-
болохоор хүгжөөхэ,
үлөөрэлгын хүдэлөөе
отой ленинскэ шууд
лэл болоно.

өө үедэ тусхаар шу-
артай. Америкын им-
оронуудай хэрэгүүд-
, зэбсэгэй хүсөөр ха-
жо, уласхоорондын
шахардуу шанга бол-
тнамда эсэргүү ээзр-
Вьетнамай Демокра-
ликада зэрлиг муу-

хайгаар дөбтолгоёо улам үргэдхэжэл байһаар.

Европодохи эб найрамдалай хэрэгтэ гай түбэг улам бүри ехээр тохёолдодог боложо байна. Баруун гүрэнүүдэй зонхилхы этэгээдүүдэй дэмжэлгэтэйгээр боннско үһөө нэхэхые эрмэлзэгшэд сэрэгэйнгээ хүсые арьбадхана. ядерна зэбсэгтэй болохые элитээр оролдоно.

Тохёолдоод байһан эрхэ байдалда Коммунис парти, Советскэ правительство, манай бүхы арад һэримжээ дээшэлүүлнэ, оронойнгоо өөрыгөө хамгаалха шадабарие шангадхаха, манай эрэлхэг зоригто зэбсэгтэ хүсэнүүдые бэхижүүлхэ тухай һуларшагүй анхарал оролдолго гаргана.

Советскэ патриотизмын, империалис эзэрхэг түримхэйшүүлые эбсэшэгүй үзэн ядалгын үзэл сурталаар хүмүүжүүлэгдэһэн Совет Армиин болон Флодой личнэ состав совет арадта, өөрынгөө интернациональна уялгада ходоодо үнэн сэхэ байдаг.

Коммунис партиин агууехэ хэрэгтэ хизааарлашагүй үнэн сэхэ совет сэрэгшэд Октябриин социалис революциин бүхэдэлхэйн түүхэтэ илалтануудые хёрхоор хамгаална, өөрынгөө арадай — коммунизм байгуулагшын амгалан зохёон байгуулхы ажалые һэримжэтэйгээр аршалан сахина. Тэдэнэр ямаршье эзэрхэг түримхэйшүүлые һамна бута сохихоор, өөрынгөө Эхэ ороной эрхэ сүлөө, бэеэ даанхай байдалые нэрэтэй солотойгоор хамгаалхаар, аха дүү арминуудай сэрэгшэдтэй хамта ябажа, дэлхэйн социалис хани нэгэдэлэй бүхы оронуудай аша туһые хамгаалхаар ходоодо бэлэн байна.

Агуухэ Октябриин социалис революциин 48 жэл мандаха болтогой!

Агуухэ совет арад, тэрэнэй эрэлхэг зоригто Зэбсэгтэ Хүсэнүүд мандаха болтогой!

Советскэ Союзай Коммунис партида, Советскэ правительствада алдар соло!

Ура!

Талмай дээрэ харюугай «ура!» хашхаралдаан гурба дахин болоно. Артиллерийскэ салюдай абяан сууряатан дуулдана. Советскэ Союзай гимнын аялган зэдэлнэ.

Талмай дээгүүр барабануудай абяан дуулдана. Сэрэгэй академинүүдэй һурагшадай колонноноуд мавзолейн урдуур нягта жагсаалтайгаар ябажа гарана. Мотоорнуудай абяан дуулдажа, М. И. Калининай нэрэмжэтэ Улаан тугта Суворовой орденто Таманска гвардейскэ мотострелково дивизи гарана.

Шэнэ тухэлэй гайхамшагта совет танкнуудай гаряһанай һүүлээр, ороной агаарһаа хамгаалха сэрэгүүдэй ракетнэ техникэ талмай дээгүүр гарана. Залан шэглүүлэгдэдэг элдэб янзын тухэлэй зенитнэ ракетэнүүд колонно соо харагдана.

Баллистическэ болон далитай ракетэнүүдтэй, самолёдуудтай тэмсэхэ пилодгүй түгэлдэр перехватчигууд гарана. Эдэнэр хадаа эзэрхэг түримхэйшүүлэй атомна һомотой баллистическэ ракетэнүүдые бүри холо ябахадань усадхан үгы хэжэ шадаха юм.

Үһан доогуур ябадаг онгосонуудай ракетэнүүдэй һүүлээр парадые түгэсхэн стратегическэ зорилго дүүргэхэ элдэб тухэлэй ракетэнүүд талмай дээгүүр гарана. Газарые тойрон ниидэдэг ракетэнүүд ракетнэ сэрэгүүдэй колоннын түгэсхэлдэ ябажа гараа. Тиигээд парад дүүрээ.

...«Варшавянкын» аялган зэдэлэн дуулдана. Улаа-ягаан тугуудые бариһан физкультурнигуудай марш боложо, спортын мастернууд, дэлхэйн спортсменүүд, олимпиин нааданууудай чемпионууд түрүү зэргэдэнь ябажа гараа.

Физкультурнигуудай һүүлээр мавзолей тээшэ үхибүүд гүйлдэжэ ошоо. Тэдэнэр түбэй трибуна дээрэ гаража, парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэ баглаа сэсэгүүдые барюулһан байна.

Тиигээд ажалшадай демонстраци эхилээ.

Ажахые шэнэ ёһоор эрхилхэ талаар бага бэшэ дүй дүршэлтэй болоһон коллективүүдэй түлөөлэгшэд һайндэрэй колонноноуд соо ябажа гараа. Тэдэнэй дунда нэгэдэхи автокомбинадай хүдэлмэришэд бии. Энэ коллектив хахад жэлэй урда тээ түсэблэлгын, экономическа талаар урмашуулгын шэнэ онол аргануудые хэрэглэдэг болоһон байгаа.

Тимирязевска районой колонные хатуу сплавуудай комбинадай хүдэлмэришэд толгойлжо гараа. Энэ хадаа коммунис ажалай предприяти юм. Удаань Тимирязевай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын академиинхид гараа. Энэ һургуулиин 100 жэлэй ой мүнөө жэлдэ гүйсэхэ юм.

Ленинскэ районой колонно юугээрээ онсо илгаатайб гэхэдэ, студентнүүд олон. Бүхы демонстрантнуудай хахадынь—5 мянганиинь студентнүүд болоно. Ленинскэ районой 7 дээдэ һургуули, тэрэ тоодо Москвагай гүрэнэй университет байдаг.

Африкын, Азиин, Латиин Америкын 95 оронһоо Советүүдэй орондо һурахаяа ерэһэн олон залуушуул МГУ-гай түлөөлэгшэдэй дунда ябалсаа.

Эхэ ороной бүхы хизаар нютагуудһаа, бүхы совет республиканууудай ниислэлнүүдһээ манай агууехэ ороной бүхы нацинууд болон үндэһэ яһатануудые нэгэдүүлдэг хани барисаанай халуун үгэнүүд дуулдан ерэжэ байһан шэнгеэр һанагдана. Октябриин илалта түгэс абяан—хүн түрэлтэнэй найдабариин, зол жаргалай абяан Москваһаа, Улаан талмай дээрэһээ бүхы дэлхэй дээрэ сууряатан дуулдана.

(ТАСС-ай корр.).

Ноябриин 7.

ЖАРГАЛТА АРАДАЙ ЖАБХАЛАНТА НАЙР

Улаан-Үдын ажалшадай демонстраци

Ноябриин 7-ной сэлмэг үглөөгүүр Советүүдэй байшангай шанха оройн дээрэ далбажа байһан шад Улаан туг «наашаа, наашаа гулидагты!» гэһэндэл нарбажа, надхажа, наранай элшэ гэрэлдэ яларан толорон холоһоо харагдана. «Авророын» нээрээн соогуур Совет ороной һүлдэ тэмдэг болоһон Улаан туг Европо, Азиин түбинүүд дээгүүр далбажа захалһаарнь эгсэ 48 жэл гүйсэбэ. Илалтын туг, революциин туг бүмбэрсэг дэлхэйн үбсүүн дээгүүр надхажа, нэгэ далбахадаа Азиин зүүн-урда хажууе, дахин—Зүүн Европын оронуудые хаймадан улайлгажа, дахинаа алас холуур далбахадаа газар дэлхэйн ара түбиин—Америкын эрье шадарые шүүрэжэ, баһал улаа бутаргажа байнхайл.

Үглөөнэй 11 час. Советүүдэй талмай дээгүүр һүр жабхаланта маршын аялга зэдэлжэ, ажалшадай Агууехэ Октябриин һайндэрэй заншалта демонстраци захалба. Эдир ленинецүүд талмай дээрэ гаража ерэнэ.

Эрхим һуралсалаараа, хамаг юумэндэ эдэбхитэй шударгыгаараа мүрысөөндэ илажа гараһан үхибүүд партиин горкомой дамжуулгын Улаан тугые дээрэ үргэн ябана. Эдир пионернүүдэй толгой дээгүүр уряа лозунгнууд, парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй портредүүд харагдана. «ЛЕНИНЭЙ ҮЗЭЛ СУРТАЛ МҮНХЭ!», «ЭБ НАЙРАМДАЛ!», «ҺУРАХА, ҺУРАХА, ҮШӨӨ ДАХИН ҺУРАХА» гэхэ мэтын уряанууд аржагараар бэшээтэй.

Октябрьска районой һургуулиинхид талмай дээрэ гаража ерэбэ. Нэгэшье хүнэй класстаа хоёрдохи жэлээ һуухагүйн түлөө гээд тэмсэжэ захалһан 20-дохи һургуулиинхид түрүүлнэ.

Һургуулиинхидай һүүлээр нэгэ янзаар хубсалһан профессионально-техническэ училищиинхид Улаан тугуудые намилзуулан, жэгдэхэн алхалалдаһаар трибунада дүтэлжэ ерэнэ.

Тэдэнэй дунда Монголой Арадай Республикын залуу хүдэлмэришэн ангиин халаан болохо хүбүүд, басагад дорюунаар алхалалдана.

— Социализм байгуулжа байгаа хүршэ Монголой арад түмэндэ Октябриин амаршалга хүргэе—аа! Ура! Ура-аа-аа!!!

— Совет-монгол арад түмэнэй эбдэршэгүй бата нэгэдэл мандаха болтогой!

— Мандтугай!—гэһэн абяан монгол хүбүүд басагадай дундаһаа зэдэлэлсэнэ.

Һургуулиинхидай демонстрацинье «ходоронтожо, хүгжэмэй соггой хүхюун аялга доро Улаан тугуудые, уряа лозунгнуудые дээрэ үргэһэн республикын ниислэл хотын ажалшад гаража ерэбэ.

Һайндэрэй урда тээ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ илажа гараһан Железнодорожнэ районой ажалшад түрүүлэнхэй. жагсаалай манлайда — локомотив-вагон заһабарилгын заводойхид.

Һүүлэй жэлнүүдтэ заводто ехэ хубилалтанууд боложо, паровозуудые заһадаг байһанаа электровозуудые, һүүлдэнь тепловозуудые заһадаг болоо. Коммунис ажалай нэрэ зэргын түлөө тэмсэжэ байһан аппаратна цехэйхид. хойноһоонь энэ солодо хүртэнхэй модон ажалай цехэйхид үнгэрнэ. Эрхим шанартай бүтээл гаргадаг туладаа хиналта, шалгалтагүйгөөр продукцияа тушаадаг болоһон вагонно депогойхид сортоотой дорюунаар алхалалданад. Долоон зуу мянган түхэригэй продукци 10 һарын түсэбһөө гадуур бүтээн гаргажа, бүхы заводойнгоо түсэбһөө гадуур бүтээһэн 10 миллион түхэригэй продукциин жасада горитойхон хубитаяа оруулһан түрүү цехэйхид мантан томо үзэгүүдтэй «КПСС-эй XXIII СЪЕЗДЫЕ НЭРЭТЭИ СОЛОТОЙГООР УГТАЯ!» гэһэн уряа лозунг абажа ябана.

— Хүдэр гарнуудтай хүдэлмэришэн ангида алдар соло! Солоо-оо!!!

Энэ үедэ зүһэ бүриин эмээл моритой Байгал шадарай партизанууд талмай дээрэ соёрууһаар гаража, зоной анхарал татана. Папаха малгайнуудтаа улаан зурагар будүүдтэй, хэн хүн винтовкотой, бердан, дробовигшье буунуудтай, һурагга залтамалшье буунуудтай. Эдэ хүнүүд революциин, гражданайнай үеын хүшэр жэлнүүдые, ангиин шуһата тэмсэлэй үеые һануулна.

Шэрэм-булад харгын шэлдэг хүдэлмэришэд талмай дээрэ гаража ерэнэ. Тэдэнэй дээгүүр манай ороной, аха дүү союзна республиканууудай тугууд намилзана. Тэдэнэй хойноһоо 834-дэхи барилга-хабсаралгын поездынхид. «Долоон жэлэйнгээ түсэб дүүргэнхэйбди» гэжэ элидхэһэн үгэнүүдтэй транспарантаяа дээрэ үргэнхэйнүүд. Долоон жэлэй туршада мостпоездын барилгашад 80 томо барилга бодхоогоо, ажалшадта 500 байрын гэрнүүдые бэлэн болгожо үгөө. Тэдэнэй барижа дүүргэжэ байһан «Прогресс» гэжэ шэнэ кинотеатр үргэлжэ шэл ханануудаараа һаруултажа, урдамнай харагдана.

Завод, фабрикануудай станогуудта, барилгын мантан томо крануудта электрын элшэ хүсэ үгэжэ, городой оломянган гэр байрануудта гэрэл сасаруулжа байдаг энергетигүүд—ТЭЦ-эй коллектив гүмэр замшадай хойноһоо. Долоон жэлэй туршада ТЭЦ хоёр дахин ехэ хүсэтэй болоо, мэнэ һаяхан һүүлшынгээ котлован табижа, һайндэрөө угтанхай.

Железнодорожно районой ажалшадай жагсаалые ороной зүүн зүгтэхи томохон дээдэ һургуулинуудай нэгэн болоһо хүдөө ажахын институдай студентнүүд түгэсхэнхэй. 200-гаад багшанартай, эрдэмтэ докторнуудтай, эрдэмэй 84 кандидатуудтай һургуули. Мал, таряан ажал ехэтэй хүршэ республика, областьнуудта мэргэжэлтэдые бэлэдхэдэг гол гуламта.

— Совет студентнэр-залуушуулда алдар соло! Ура! Ура-аа-аа!!!

Олон ехэ барилганууудай бодожо, танигдашагүйгөөр хубилжэ байһан Үдын урда бэеын Октябрьска районой ажалшадай жагсаал захалба. Һүүлэй жэлнүүдтэ нооһо угааха, сэбэрлэхэ фабрика, томо-панельнэ гэрнүүдые бариха завод гэхэ мэтэ предприятинууд баригдаа. Олон дабхар мантан томо хэды олон гэр байранууд эндэ баригдаа гээшэб! Районой ажалшад 10 һара соо түсэбһөө гадуур гурба миллион түхэригэй эд хэрэгсэл, эдеэ хоолой зүйлнүүдые бүтээгээд, партиингаа Центральна Комитедэй сентябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдээр бүри урмашан зоригжонхой, социалис мүрысөөгөө дэлгэрүүлжэ байнхай.

— Октябрьска районой ажалшадые Октябриин һайндэрөөр амаршалая! Ура! Ура!!!

Талмай дээрэ нарин сэмбын фабрикын коллектив гаража ерэбэ. Республикын эрхим предприятинуудай нэгэн, анха түрүүлэн бүхыдөө коммунис нэрэ солодо хүртэнхэй һэмнай. Эндэ нэхэгдэһэн бүд, тэрэ бүдөөр оёгдоһон хубсаһан гансашье орон доторoo бэшэ, мүн гадаадын оронуудташье суурхадаг болоо. Брюссель хотодо болоһон уласхоорондын выставкэ дээрэшье эндэхи бүд һайн сэгнэлтэ абаһан байха. Эрхим ажалаараа суурхаһан түрүүшүүлынь Валентина Денисова, Галина Коногорцева гэгшэд дорюунаар алхалалдана. Хүнүүдэй дундаһаа энеэбхилжэ, трибуна руу гараараа даллан амаршалжа ябааша эхэнэр мотальщигуудай бригадын эрхим ударник Дарья Тумурова мүн хаям даа.

Тэдэнэй удаа 10 һарын түсэбһөө гадуур 7.000 тонно гурил, 400 тонно шахуу крупа, 6.000 тонно малай тэжээлэй ороохо татаһан, бэлэдхэһэн мелькомбинадайхид, хойноһоонь мебельнэ фабрика, ПОШ фабрика, мяханай комбинат, трикотажна фабрика, СМУ-7, АТХ-нууд, 802-дохи мостпоезд, автобаза гэхэ мэтын предприятинуудай коллективүүд үнгэрнэ.

— Алдарта Коммунис партимнай, тэрэнэй манлай—Центральна Комитет, түрэл Совет правительствамнай мандаха болтогой! Ура! Ура!!!

Городой түб районой—Советскэ районой ажалшадай демонстрациие «Электромашина» заводойхид нээбэ.

Тэдэнэй хойноһоо районой олон тоото багашье, ехэшье предприятинуудай коллективүүд үнгэржэл байна. Ороной томо предприятинуудай тоодо ородог шэлэй оньһожоруулагдаһан заводой олон зуун хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшад трибунын урдуур субана. Һүүлэй жэлнүүдтэ хоёр дахин ехэ хүсэтэй боложо. Сибирь, Алас-Дурна зүгые хангаад, үшөө Монголдо, Афганистанда шэл ябуулдаг болонхой.

Районой олон предприяти, эмхи зургаануудай коллективүүд—барилгын, транспортна, хэлхээ холбооной, хүн зониие ажаһуудалай талаар хангалгыч управлениинүүдэйхид трибунын урдуур үнгэрнэ. Һалхи шуурганда һайса үлеэлгэһэн, түүдэгэй утаа бэедээ шэнгээһэн геологууд хүнгэхэнөөр алхалалдана.

Хүдөө ажахын министерствын хүдэлмэрилэгшэдэй талмай дээрэ гаража ерэхэдэ:

— Зуун табяад мянган центнер таряа худалдажа, гүрэнэйнгөө түсэб-захилые хоёр дахинаар үлүүлэн дүүргэһэн Зэдын таряашадта Октябриин һайндэрэй халуун баяр хүргэе!—гэһэн үгэнүүд талмай дээгүүр сууряаташана.

Бүхы республикамнай ороохо таряа, хартаабха, нооһо, үндэгэ гүрэндэ худалдаха түсэбүүдээ амжалтатайгаар дүүргэнхэй.

10 һарынгаа түсэбһөө гадуур гурба миллион хоёр зуу мянган түхэригэй эд бараа, эдеэ хоолой зүйлнүүдые худалдаһан тухайгаа наймаашад мэдээсэнэ. Олон тоото гүрэнэй эмхи зургаануудай, литература болон искусствын хүдэлмэрилэгшэд, студентнүүд...

Улаан-Үдын ажалшадай демонстрациие эгээл амгалан, һайн һайхан ажалтан—городой 1-дэхи больницын эмшэнэр, хүдэлмэрилэгшэд түгэсхөө.

— Агуухэ Октябриин дүшэн найман жэлэй ой мандаха болтогой! Ура!!!

— Ура-аа-аа!!! — хашхараан, маршын жабхаланта аялга зэдэлжэ, зэдэлжэл байна.

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ.

ССР-эй ПОТРЕБКООПЕРАЦИИН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД ШАГНАГДАБА

Кооперативна худалдаа наймаа хүгжөөхэ, хүдөө ажахын продуктнууд ба түүхэй эд худалдан абаха, буйлуулан болбосоруулха хүдэлмэри эмхидхэлгын хэрэгтэ габьяатай байһанайнгаа түлөө Буряадай АССР-эй эд хэрэглэгшэдэй кооперациин өнсө шалгарһан хүдэлмэрилэгшэд СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1965 оной ноябриин 5-най Указаар шагнагдаа.

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Апрелкова Клавдия Сидоровна—Хориин аймагай Хэжэнгын совхозрабкоопой магазинай наймаалагша.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Имехохоев Андрей Абогоевич—Буряадай потребсоюзай правлениин түрүүлэгшэ.

Лаптева Ефросинья Даниловна—Мухар-Шэбэрэй аймагай Хонхолын сельпогой магазиниие даагша.

Стельмашенко Панфил Васильевич—Баргажанай аймагай Баргажанай совхозрабкоопой правлениин түрүүлэгшэ.

«АЖАЛАЙ ШЭН ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Кобылкина Нина Григорьевна — Кабанскын аймагай Кабанскын сельпогой магазиниие даагша.

Цыренжапов Намсарай Цыренович — Захааминай аймагай Санагын сельпогой правлениин түрүүлэгшэ.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Сыдыкова Софья Арабдановна — Түнхэнэй аймагай Туранай сельпогой хлебопекарниин пекарь.

Федотова Нина Абрамовна — Бэшүүрэй аймагай Бэшүүрэй сельпогой универмагай секциие даагша.

(ТАСС).

ХОТО, ХҮДӨӨ НЮТАГУУДНАЙ НАЙРЛАНА

РЕСПУБЛИКЫМНАЙ хото, хүдөөгэй ажалшад Октябриин революциин 48 жэлэй ойн баярай заншалта һайндэрые хаа хаанагүй тэмдэглэбэ. һайндэртэ зорюулагдаһан баяр ёһололой суглаан, демонстрацинуудта хүдөөгэй ажалшад олоороо хабаадалсаһан байна. Манай корреспондент республикын хото болон хүдөө нютагуудта хонходожо, иимэ мэдээсэлнүүдые абаа:

НАРҺАТА, «Комсомольский» совхозой парткомой секретарь нүхэр Ч. Б. Цырендоржиев:

— Агуухэ Октябриин һайндэрые клубтаа сугларжа үнгэргөөбди. һайндэртэ зорюулагдаһан элидхэлэй һүүлээр ажахынгаа түрүүшүүлдэ бэлэг, грамотануудые барюулаабди. Шагнагдагшадай дунда үнеэн бүриһөө 1850 литр һү һааһан совхозой үнинэй һаалишан Ц. Т. Цыдыпова, зунай үедэ тугалнуудайнгаа шэгнүүр суудхэлээ 600—700 граммаар нэмээжэ шадаһан тугалшад Н. П. Березовская, Т. Ф. Шестакова, комбайнер Ц. Ц. Батомункуев, механизатор Р. А. Ринчинов, шофер Э. Э. Цыденов болон бусад бии.

ЗАКАМЕНСК. Горгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр А. Н. Садовская:

— Манай аймагта, илангаяа Закаменск городто эртэ үглөөһөө эхилээд һайндэрэй жагсаалда хүн зон олоороо сугларaa. Энэ үдэр газаа эхэ хүйтэн—32 градус болоошье һаань, Октябриин һайндэрэй демонстраци үнгэрөө. Олон тоото ажалшадай жагсаалые һургуулиин һурагшад нээгээ. Алдарта Октябриин һайндэрэй урда тээхи социалис мүрысөөндэ түрүүлһэн Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай коллектив демонстрациин колонно толгойлжо ябаа. һурагшад толгойлон, трибунын урдуур «Ура!» хашхаралдаһаар гараа. Коммунизм байгуулагшадай ерээдүйн залуу халаанай удаа нүүрһэшэд, электригүүд болон бусад хойно хойноһоо һубарилдан үнгэрнэ.

Заншалта һайндэрэй угтамжада аймагай ажахынууд—Сэлэнгын совхозой, «Эрдэм» колхозой, Тус коллективэй хүдэлмэришэд октябриин 26-да долоон жэлэйнгээ түсэбтэ даалгабари дүүргэһэн тухайгаа элидхэһэн юм. Эдэнэрэй хойноһоо городой предприятинуудай колонноноуд һубарилдан үнгэрнэ.

Тэрэшэлэн Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда хабаадалсагшадта зорюулагдаһан памятник аймагай түбтэ нээгдээ.

ГУСИНООЗЕРСК. КПСС-эй Сэлэнгын райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Д. Ц. Баирбиликтуев:

— Үглөөнэй 11 час. Гусиноозерскын ажалшад энэ үдэр һайндэрэйнгөө жагсаалые үнгэргэжэ, баяр дээрээ баяр нэмэһэн байна. Ажалшадай жагсаалые городой нэгэдэхи, хоёрдохи һургуулиин Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд эрхим амжалта түйлаһан байна. Сэлэнгын совхозой һаалишад хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ, октябриин 25-да һү haaxa жэлэйнгээ түсэб бүхы совхозоороо дүүргэһэн байгаа.

КАБАНСК. КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр В. И. Титов:

— Нөмин тунгалаг Байгал далайн эрьеэр түбхинэһэн манай аймагай ажалшад һайндэрөө ажалай ехэ бэлэгүүдтэйгээр угтаба. Тэдэнэй дундаһаа Кабанскын совхозой ажалшадай түйлаһан амжалта магтан дууламаар. Тус совхоз жэлэйнгээ түсэбүүдые бүхы һалбаряарнь сүм дүүргэһэн байна. Мүн Шергинскэ совхозой гахайшад эрхим амжалтатай. Эдэнэр гүрэндэ тушаагдаха 16 мянга 500 центнер мяханайнгаа 12 мянга 200 центнерыень худалдажа, һайндэрөө тэмдэглэбэ.

һайндэрэй найр зугаата үдэшэлэн аймагай ажалшад Культурынгаа ордондо сугларжа, Октябриин һайндэрые тэмдэглээ. Энэ үдэшэлэн һайндэрэй суглаанда хабаадагшадта — Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда хабаадагшадта—хамта 50 хүндэ ойн баярай медальнууд нэрьемэ альга ташалган доро зүүлгэгдэһэн байна. Хойто үдэрынь—ноябриин 7-до Каменскын үйлсэ, талмай дээрэ һайндэрэй демонстраци болоо.

БЭШҮҮР. КПСС-эй райкомой секретарь нүхэр В. П. Конечных:

— Аймагай нютаг бүхэндэ һайндэрэй элидхэл, зугаа наадан болоо. Ажахы бүхэндэ ошоһон КПСС-эй райкомой гэшүүд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд, һургуулинуудай директорнууд һайндэрэй элидхэл, хөөрэлдөө үнгэргөө. Бэшүүрэй совхозой Шанага нютагай ажалшад шэнэ клубтаа сугларжа һайндэрлөө, районой Культурын байшангай уран һайханай бүлгэмэй гэшүүд эндэ ерэжэ, концерт харуулаа. Аймагай ажахынуудай дундаһаа Охин-Булагай совхозойхид һайн амжалта түйлажа, КПСС-эй райкомой, аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг, мүнгэн шанда хүртэһэн байна. Мүн «Дружба», «Рассвет», «Победа» колхозуудай, Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой ажалшад һайн амжалтатайгаар Октябриин һайндэрые угтаба. Аймагай 80 гаран түрүүшүүл КПСС-эй райкомой, аймгүйсэдкомой зүгһөө Хүндэлэлэй грамота, бэлэгүүдтэ хүртөө. Тиихэдэ зургаан хүндэ аймагай чемпион гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоо. Тэдэнэй дундаһаа гектар бүриһөө 146 центнер саахарай свёкло ургуулжа абаһан XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой Е. М. Павлов, «Рассвет» колхозой тракторист Е. Н. Афанасьев, мүн тус колхозой луговод Титов болон бусад бии.

БАРГАЖАН. XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Б. Б. Будаев:

— Бүхы түрүү хүн түрэлтэнэй һайндэр — Агуухэ Октябриин баяр баясхаланта үдэрые клубтаа сугларжа үнгэргөөбди. Уланай дунда һургуулиин директор Е. Т. Цыденов һайндэрэй элидхэл хэһэн, һурагшад концерт табиһан байна. Мүн Хилганын найман жэлэй һургуулиин һурагшад нютагайнгаа ажалшадта һайндэрэй концерт харуулаа.

Улаан-Үдын ажалшадай баяр жаргалта жагсаал.

Ф. СОРОКИНОЙ фотонууд.

АЯАРХАН АХАДАА АЛДАРТАЙ ЮМ ДАА

Ажал тушаал дээрээ алдаршаһан, суурхаһан хүнүүд аймаг, нютаг бүхэндэ абаһаар лэ олдодог. Аяархан холын Ахын аймагта абьяас түгэлдэр ажалаараа шалгарһан тиимэ хүнүүд яһалашье олон бии даа. Тэдэнэй дунда аймгүйсэдкомой милициин таһагта хүдэлдэг Доржо Сыреторович Нахансыков мүн болоно. Тэрэ хадаа ехэ урин налархай зантай, номгон янзын хүн юм. Тиигэбэшье ажал хэрэг дээрээ айхабтар шударгы. Ниитын гурим эбдэһэн ябадалай тохёолдобол, одоол эрид шиидэнги. Хулигантаа һаа гү, али архи уугаад аашалаа һаа, Доржо Сыреторовичэй урдаһаа сэхэ харахыньшье аймшагтай...

Нүхэр Нахансыков арадай милициин зэргэдэ аяар 15 жэл соо таһалгарнагүй һайнаар алба хэнэ. Ходол хёрхо, ходол бэрхэ! Тиимэл хадань милициин отличнигай тэмдэг үбсүүн дээрэнь мүшэтэн яларна бэзэ.

Уялгадаа үнэн зүрхэнһөө, харюусалга ехэтэйгээр хандажа, аша үрэ ехэтэйгээр хүдэлдэг тула нүхэр Нахансыков хүн зонойнгоо дунда хүндэтэй, магтаалтайшье.

Зураг дээрэ: Доржо Сыреторович аймаг дотороо албанайнгаа хэрэгээр аяншалгада гарахаяа байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото

ХУУЛИ ҮНЭН ЗҮБ ХОЁРЫЕ САХИГШАД

Вадим ТИКУНОВ,
РСФСР-эй Ниитын гурим сахилгын министр

Совет милициин эмхидхэлэй болон ажал ябуулгын гол хуули ёһонууд В. И. Ленинээр хараалагдаһан юм. Буржуазин зонхилолтые усадхажа, гүрэнэйнь байгуулалтые үгы хэжэ, революционно хүдэлмэришэн анги болбол арад ниитын ухаан бодолые, хүсэл зоритые, хүсэ шадалые, засаг түрыень гэршэлһэн өөһэдын хүдэлмэришэн-таряашанай милици байгуулха ёһотой гэжэ Владимир Ильич зохёолнуудай дотороо бэшэһэн, хэлэһэн үгэнүүд соогоошье онсолон зааһан байгаа.

Ленинэй үүсхэлээр 1917 оной ноябриин 10-да, Агууехэ Октябриин социалис революциин илан мандаһанай һүүлээр гурба хоноод байхада, хүдэлмэришэн-таряашанай милици байгуулагдаа һэн.

Тэрэ гэһээр 48 жэл үнгэрөө. Манай милици Октябриин сасуутан, Коммунис партиин, Совет засагай, ниитын совет байгуулалтын үрэ гэжэ тоологдохо ёһоороо тоологдоно. Милициин бии болохо, хүл дээрээ гараха хэрэгтэнь Ф. Э. Дзержинский, М. И. Калинин, М. В. Фрунзе, Г. И. Петровский гэхэ мэтын манай партиин элитэ ажал ябуулагшад ехэхэн оролдолгоёо гаргаһан, хүсэ шадалаа элсүүлһэн байха юм. Милицидэ ажаллахыень манай парти эгээл хүндэтэй, найдабаритай, революциин хэрэгтэ үнэн сэхэ хүнүүдээ эльгээдэг һэн. Англиин интервентнүүдтэ зэрлиг муухайгаар тамалуулжа алуулһан Бакугай 26 комиссарнуудай дунда Григорий Петров-Рязаниин арадай милициие эмхидхэгшэ, ударидагша бии һэн. Россин республикын милициин главна управлениин начальнигуудаар хуушанай большевигууд-подпольщигууд А. М. Дижбит, М. И. Васильев-Южин гэгшэд байһан юм.

Байгуулагдаһаар 48 жэлэйнгээ түүхэдэ совет милици алдарта зам гаталжа гараа. Петроградта Урицкиин нэрэмжэтэ Ордон соо болоһон милиционернүүдэй конференци дээрэ үгэ хэлэхэ зуураа, пролетариадай агууехэ уран зохёолшо А. М. Горький иигэжэ хэлээ һэн: «Милициин албаниие, милиционернүүдые би үнихэнэй ажаглан хаража ябанаб, тиигээд эдэнэр үнэхөөрөө арад зоной нүхэд гэжэ этигэнхэйб...»

Элэ үгэнүүд 1920 ондо хэлэгдээ һэн, теэд мүнөөшье болотор удхаяа гээгээгүй. Бүхы ажал ябуулгаараа, коммунис үзэл сурталда, социалис хуули ёһондо, арад ниитын аша туһада үнэн сэхээр алба хэдэгээрээ совет милиционернүүд арад зоной нүхэд гэһэн арюун нэрэеэ нэрэтэй солотойгоор абажа ябана.

Коммунизмын материально-техническэ бааза байгуулхатаяа хамта мүнөө үеын, ерээдүйн хүнүүдые хүмүүжүүлхэ гэшэ совет байгуулалтын нэгэ шухалын шухала зорилго байһаниинь мэдээжэ. Энэ хэрэгтэ мүн милициншье үүргэ ехэ. Социалис хуули ёһо эбдэхэ, совет хүнүүдэй нангин эрхэдэ, эд зөөридэ халдаха ябадалнуудтай эбсэшэгүйгөөр тэмсэжэ, милициин хүдэлмэрилэгшэд революционно хуули ёһонууд болон үнэн зүб ушарай, ниитын нарин нягта гурим, журамай тогтохо хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Милициин хүдэлмэрилэгшэд хүмүүжүүлгынгээ, гэмтэ хэрэгүүдые саралгынгаа хүдэлмэриие бүхы арад олонтоёо хамта ябуулна. СССР дотор һайн дуранай арадай дружинанууд олоор эмхидхэгдэжэ, өөһэдынгөө зэргэнүүдтэ 5 миллион гаран хүниие жагсаанхай.

Милицитэй хамта тэдэнэр социалис хуули ёһонуудта мэдэгдэхэгүй зан гаргагшадтай эрид шууд тэмсэнэ. Ехэ хүдэлмэриин ябуулагдаһанай ашаар һүүлэй жэлнүүдтэ гэмтэ хэрэгүүд нилээд үсөөрөө. Тиигэбэшье хуули хүби эбдэхэ ябадалнууд үшөөл гараһаар. Тиимэ тула милициин хүдэлмэри хүшэршье, аюултайшье. Тэрэнэй хүдэлмэрилэгшэ бүхэн хододоо һэримжэтэй, нарин хёрхо, гэмтэ хэрэг гаргагшын ямаршье аашa хэхэеэ һэдэхэдэ хүдэлгэхэгүй, холо харайлгахагүй, аргагүй болоо һаань, хам оролсохоор бэлэн байха ёһотой. Хүнэй аюулда ороод байбал, хүхэ шинельтэй хүнүүд туһалхаар хэзээдэ бэлэн. Зарим ушарта ами наһаяашье хайрлангүй, тэдэнэр алууршад, тонуулшадтай тулалдадаг байна. Иимэ ушарнуудые тоолохо болоо һаа захагүй.

Горьковско областиин Арзамас хотын нэгэ үйлсэдэ Г. К. Угодниковой — бандидуудтай тулалдажа байһаар алуулһан милиционерэй нэрэ үгтэнхэй. Албаяа гүйсэдхэжэ байһаар москвич Василий Петушков, Буряадай АССР-һээ Алексей Шелухин болон бусад олон милициин хүдэлмэрилэгшэд шэн зоригтойгоор наһа бараһан байна.

...Поездһоо хожомдохоёо ябаһан 72 наһатай Аслан-бек Абдурахманов вагоной доогуур гулгираад, түмэр харгые хүнлэлэн гараха гэһэн байгаа. Вагоной доро орохотойньшье хамта поезд ябажа, электрогенераторта сохюулһан үбгэн рельснүүд хоорондо унашоо.

Энэ үедэ перрон дээрэ байһан милициин ахалагша сержант Калсын Мансуров шуран түргэнөөр һүрэжэ, Абдурахмановай хажууда хүрэмсөөрөө, түрүүшын мөөрнүүдэй голой үнгэрхэтэй хамта үбгэниие хэбтэмгээр гартаа үргэжэ, харгын захада хаяба. Тиигэжэ Абдурахманов үбгэн абарагдаа.

СССР-эй Верховно Совейэй Президиумэй Указаар милициин ахалагша сержант Калсын Мансуров Улаан Одоной орденоор шагнагдаба.

Үнгэрэгшэ жэлэй август һарада Примориин хизаарта ехэ үер лай болоно, хүүргэнүүд унажа, һуурин тосхонууд уһанда орожо, ехэ хохидол болоһон юм. Энэ ушарта совет милициин хүдэлмэрилэгшэд арад зондо ехэ туһа хүргөө. Модондо гаража, амияа абарһан хүнүүдые тэдэнэр абажа, амфиби онгосоор аюулгүй газарнуудта зөөжэ байба. Гансахан Уссуриин райондо милициин хүдэлмэрилэгшэд 35 хүниие абараа.

Примориин хизаарһаа Москвада богони мэдээсэл: үерэй үедэ нэгэшье хүн үхэл болоогүй гэһэн мэдээсэл хүргэгдэбэ.

Мүнөө сагта милициин алба хэгшэд зүрхэтэй зоригтой байхаһаа гадна, эрдэм, соёл культура ехэтэй, хуули ёһо, гурим журам, байра байдал һайн мэдэхэ ушартай. Милициин хүдэлмэрилэгшэ машина, мотоцикл жолоодожо шадаха, радио холбоо мэдэхэ, фотозураг буулгажа шадаха зэргэтэй. Иимэ уялгата эрилтэ манай бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ табигдадаг. Уголовно мүрдэлгын болон хулгай, хонжоо наймаа хэгшэдтэй тэмсэхэ управлениин олонхи хүдэлмэрилэгшэд дээдэ эрдэмтэй.

Мэнэ һая албанайнгаа уялгые жэшээтэ һайнаар дүүргэжэ байһанай, ниитын гурим сахиха хэрэгтэ габьяатай байһанайнь түлөө СССР-эй Верховно Совейэй Президиум шалгарһан 2 мянга гаран милициин хүдэлмэрилэгшэдые орден, медальнуудаар шагнаа. Энэ шагнал маниие ехэхэнээр уялгална. Арад зонойнгоо аша туһын түлөө совет милиционернүүд хүсэ шадалаа, хүсэл оролдолгоёо гамнангүй, хэрэгтэй болоо һаань, ами наһаяашье хайрлахагүй.

«Имагтал нэрэ түрэгэй, үнэч хэрэгэй түлөө тэмсэдэг, хуули, гурим журам сахидаг, хүндэшэ, болбосоронги болон бусад һайн, өөмөөгүй хүнүүдтэй адляар арад зон милиционернүүд тухай һанажа, сэдьхэжэ ябаха ёһотой»,—гэжэ 1922 оной июниин 22-то Ф. Э. Дзержинскиин захиралтаар гаргагдаһан приказ дотор хэлэгдэдэг. Бидэнэр бүхы ажал ябуулгадаа энэ һайн һайхан заншалые сахихаяа хүсэнэбди.

(АПН).

ҺАЙНДЭРӨӨ УГТУУЛАН...

Манай совет милициин һайндэрые бүхы арад зомнай баяр ёһолоор тэмдэглэн үнгэргэдэг болонхой. Хяагтын аймагай Соведэй гүйсэдкомой милициин таһагай хүдэлмэрилэгшэд өөһэдынгөө енэ баярай үдэрые албан ажалдаа амжалта дэбжэлтэтэйгээр уттажа байна.

Аймагайнгаа бүхы хото, тосхонуудта нэгэшье хүшэр хүндэ гэмтэ хэрэгүүдые гаргуулхагүй гэһэн уряатайгаар хүдөө нютагууд бүхэндэ зоной үргэн хабаадалгатай суглаанууд үнгэргэгдэбэ.

Наушки, Усть-Кяхта нютагуудай ажалшад өөһэдынгөө һуурин нютагууд дээрэ ниитын журам эбдэхэ, гэмтэ хэрэг үйлэдэхэ ябадал нэгэшье удаа гаргадаггүй байха гэһэн уялгануудые хамтынгаа суглаагаар баталан абаа.

Байгша оной үнгэрһэн 10 һарын туршада тус аймагай Хиран, Мөөрөөсэ, Бүрдэн, Полканово, Алтай, Улаадай, Шэнэ-Хүдэри, Хужарта, Дунгуй, Хамнигадай, Анугустай, Ново-Десятниково тосхонуудта гэмтэ хэрэг үйлэдэһэн ушар нэгэшье удаа гаргагдаагүй.

Ниитын журам сахин хамгаалха хэрэгтэ аймаг дотор байгуулагдаһан арадай һайн дуранай дружинануудта олон гэшүүд хабаадалсана. Мүн милициин штатнабэшэ 37 түлөөлэгшэд ажаллана.

Эдэ бүгэдэ аймагай милициин ажал хүдэлмэридэ туһаласагшад, арад зоной энхэ амгалан байдалые сахин хамгаалагшад мүн. Тэдэнэй эдэбхитэй оролдолгын ашаар аймаг соомнай, энэ жэлэй үнгэрһэн 9 һарын байдалаар үзэхэдэ, нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада, гэмтэ хэрэг гаргаха ябадал 2,5 процентээр үсөөрһэн байна.

Гараһан гэмтэ хэрэгүүд тэрэ дороо сүм элирүүлэгдэжэ, зэмэтэ этэгээдүүд хуулиин харюусалгада хабсадуулагдадаг болонхой. Энэ хадаа гэмтэ хэрэг гаргагшадые дурааршь табингүй, барижа хэһээхэ, тиимэ ушарай гаралгые эрид үсөөрүүлхэ арга нүхэсэл боложо үгэнэ бшуу.

Энэ талаар милициин таһагай албанай ажал хэрэгһээ хэдэн баримта дурдая.

Намарай намжаахан сэлмэг үглөөгүүр милициин таһагай дежурныи телефон жэнгинэбэ:

—Худэри-Сомонһоо яаралтай мэдээ. Энэ һүни госплемстанциин һайн үүлтэрэй нэгэ хуса хулгайда оробо. Мүн эндэхи санэпидстанциин лабораториһоо шэнжэлгэ хэдэг багажа хулгайлагдаба,—гэжэ дуулгаба.

Хулгайшадые түргэн оложо бариха тухай милициин таһагай начальнигай захиралта ахалагша лейтенант П. С. Банзаракцаев, младша лейтенант П. Б. Будольсенов, түлөөлэгшэ Н. Б. Цоктоев гурбанһаа бүридэһэн оперативна группада үгтэбэ.

Гэмтэ хэрэг хэгдэһэн газартань ошожо, хамаг байдалые шэнжэлэн шалгажа, бэдэрэлгэ мүрдэлтын ажалые шадамар бэрхээр зохёон ябуулһанай ашаар гансахан хоногой туршада хулгай хэгшэд — барилга хабсаралгын гурбадахи управлениин хүдэлмэришэд Новолодкий, Коневин, Соболев гэгшэд булта баригдаба.

Мүн «Усть-Кяхтын эдеэ хоолой магазинай пеэшэнэй хоолойн хирписэ задалжа, үрхөөрнь ороһон тонуулшан тэндэһээ мянга гаран түхэриг мүнгэ хулгайлба» гэһэн сошордомо дохео оробо. Тэрэниие милициин хүдэлмэрилэгшэдэй шалгахада, хулгайшанай нюсэгэн хүлэй мүр улаһаа бэшэ ямаршье баримталха юумэн үгы байһан. Теэд тэрэ элһэ тооһон дээрэ хулгайшанай нюсэгэн хүлөөрөө гэшхэһэн улын сараае техникын аргаар тодо болгон зурагыень абаад лэ, тэрэ мүрөөр хулгайшаниие мүрдэжэ олохо хэрэг гараа бэлэй. Иимэ хулгайшаниие урдань «хорхойн мүрөөр хорин жэл, абаахайн мүрөөр арбан жэл мүшхэжэ олобо» гэжэ хэлсэгшэ һэн. Харин мүнөө хулгайшан, жүүлигые гурбан үдэрэй туршада мүшхөөд лэ, Гусиноозерск хотоһоо баряа. Тэрэ Хүрбын леспромхозой хүдэлмэришэн, урдань хоёр удаа хулгайн хэрэгээр сүүдлүүлжэ, түрмэдэ һуужа гараһан, аяар 500 шахуу модоной газарһаа тонуул хулгай хэхэеэ ерэһэн Георгий Катаманов гэгшэ байба бшуу.

Баһал һаяшаг Хяагтын трактаар 206-дахи километртэ, дардам зам дээрэ мотоциклаар һүни орой ябаһан инженер Ш. гэгшые машинаар дайруулжархиһан бэень олдобо. Теэд хэн ямар машинаар, хэзээ дайруулһаниинь мэдэхын аргагүй. Тэрэниие газар дээрэнь шалган шэнжэлжэ, гэмтэн этэгээдые олохо тухай захиралта милициин таһагай ахалагша автоинспектор нүхэр Д. Г. Будожапов, харгы замай хиналтын инспектор И. Н. Степанов хоёрто үгтөө бэлэй. Оһол болоһон газартань ашаанай машинын модон кузовай бишыхан хэмхэрдэһэнһээ бэшэ, ондоо ямаршье тэмдэг баримта байгаагүй. Яаралтай ябуулагдаһан шалгалтаар хоёр хоноод байхада гэмтэн баригдаа һэн. Тэрэ хадаа Сэлэнгын аймагай нэгэ колхозой жолоошон В. А. Мотхонов гэгшэ байгаа. Тэрэ олдоһон модон кузовай зөмгоол хэды жэжэ зүйл болобошье, милициин таһагай шадамгай һүбэлгэн хүдэлмэрилэгшэдэй гарта баггүй баримта болобо бшуу.

Энэ үнгэрһэн октябриин 30-най һүни барилга-хабсаралгын зургаадахи управлениин хүдэлмэришэдэй хамтын байраһаа В. Т. Сыдэмпиловагай хубсаһа хунар—10 хэһэг юумэн хулгайда абтаба. Энэ хэрэг КПСС-эй райкомой путевкоор милициин таһагта ажаллахаяа ерэһэн залуу нүхэр В. Д. Жамбаловта даалгагдаа бэлэй. Теэд милициин ажалда һая ороһон залуухантье һаа, залитай нүхэр Жамбалов хулгайшаниие холошье ябуулангүй, балшыса барьяа.

Милициин таһагай һайнаар ажаллаад, арад зонтойгоо нягта холбоотой байхада, хулгайшад, архиншад, хулиганууд холо ошохогүй, хүлынь охор, замынь мухар байха бшуу.

Н. БИРЮКОВ,
Хяагтын аймгүйсэдкомой милициин таһагай начальнигай орлогшо.

Үдэршье, һүнишье, халуундашье хүхэ шинельтэй хүнүүд ниитын гурим сахижа, эрхэтэдые, тэдэнэй зөөри, мүн социалис ниитын зөөри аршалан хамгаалжа, гэмтэ хэрэгүүдые саража, элирүүлжэ байдаг.

Түрүүшын зураг дээрэ: гэмтэ хэрэг хэгшэд мүр улаяа орхёогүйбди гэжэ һанан гэһээнь, научно-техническэ таһагай экспертнүүд ахалагша лейтенантнууд Юрий Васильев, Нина Пекаровская гэгшэд ура нарин приборнуудай ашаар тэдэниие хэзээдэшье элишэлһэн байха.

Хоёрдохи зураг дээрэ: милициин майор Сергей Филиппович Семенов—«Лужникиин» гол мүрэн дээрэхи милициин линейнэ таһагай начальник уһа мүрэн дээрэ гурим журам карнинаар сахина.

ТАСС-ай фотохронико.

ЗУРАГЛАЛ

ДАЙШАЛХЫ ПОСТДО

Түрүү милиционер тухай хөөрөөн

Дарсагар шэрүүн хүхэ шинель үмдэһэн, малгайдаа улаан табан хушуу яларуулһан хүнүүд ходошье бэшэ һаа, юрэдөө хэрэгтэй үедэ—һүни орой гү, али хара эртүүр хотын гү, али тосхоной ямар нэгэн углуу, гудамжада үзэгдэхэ юм... Тиихэдээ хараень харахаһаа ондоо, юу хэжэ, ямар ажал ябуулжа байһыень абаһаар мэдэхын аргагүй байдаг. Энээхэн «нюусыень» элирүүлжэ туршая.

«Улаан-Үдын түмэр замшадай клубта хатар зугаа боложо байба. Булта шахуу залуушуул. Ехэл хүхюутэйнүүд. Олонхинь вальс наадана. Заримуудынь энэ хатарай эрьюулгын хажуу тээ гаран зогсожо, баяртайгаар энеэлдэн хөөрэлдэнэд. Бултааран ехэл зохидоор амаржа байна янзатай.

Тиин байтар үүдэнэй хажууһаа хэдэн залуушуул гэнтэ газаашаа нэрхирсэ гүйлдэн гараба. Юун бэ? Айхабтар муухай хашхараан дуулдаа. Үгы, хаана юун боложо байгаа юм, яаһан жэгтэй юм? Туалет соо. Үүдэниинь сэлеэтэй. Нэгэ гоёмсог шүдэгэр залуухан хүбүүнэй энгэр сэлижэ, бүржагар шара үһэтэй, улайшаһан нюлэтэй хүн ялагар ута хутага бажуунхай, далагашаба. Дахинаа зэбүүн муухай хашхараан... Тэрэ агшам зуура дарсагар хүхэ шинельтэй, нүрөөтэй аад, үргэн шарайгай, бажагар бэетэй милициин старшина бии боложо, айхабтар зоригтойгоор хулиганда дүтэлбэ.

— Бү дүтэлэ! Хадхахаб...—тэрэ хулиган хашалгүйгөөр занана.

— Хутагаа хая!

— Үгы.

— Аа, үгыбшы?

Тиигээд лэ милиционер дүтэлхэдэл гэхэдээ, хулиганай гартань аһажа, хутагыень аллахуулба... Юрэдөө аймшагтай һүрөөтэй. Алахаяа байһан алууршаниие барижа, хам шүүрэн абаад гарашаба. Аллажа аһабал, өөрөөшье алуулхадаа болохо байгаа бэшэ гү. Тэрэ хутага бариашань 5—6 хүнтэй булэтые толгойлжо ябаһан хулиган Паньков гэдэг байба. Хуулиин хатуу харюусалгада хабаадуулагдаба. Иигэжэ паровозой нэгэ машинист хөөрөө һэн.

«Ами наһыемни хулиганһаа абарһанайнь түлөө милициин старшинада баясхалан хүргэнэб. Нэрыеньшье мэдэнэгүйб даа. Түмэр замай депогой хүдэлмэришэн К. Иванов», — иимэ саарһан хойто үдэрынь милициин таһагта оробо. Һүүлээрнь мүрдэлгэ, сүүд дээрэ уулзахадаа, тэрэ Иванов гэдэг абарагша «бурханайнгаа» нэрэ солые сохом лэ мэдэхэ болоһон байгаа бэзэ.

ГПТУ-гай хамтын байрада байһан бүлэг басагад иигэжэ баһа мэдүүлбэ: «Бидэнэй нэгэ үдэшэ ажалһаа ерээд байтар, хэдэн хүлеэгдээгүй, танигдаагүй хүбүүд ерэбэ. Булта һогтуунууд. Оро ороһоор лэ нялтагашалдаба. Тиигэлдэжэ байһаар бэлин шэбшэг, ама хэлэндэ орошогүй муу муухайгаар хашхаралдабад, бидэ иигэлдэхэдэнь юу һайшаахабибди. Дураа гутабабди, зэмэлбэбди. Тэдэ бүри галзууржа оробод. Стулнуудыемнай бута сохибо. Огнетушительнүүдыемнай хаһаа мулта татан абажа, палааха дээгүүр шэдэбэ. Иигэжэ байхадань нэгэмнай мэгдүү түргэнөөр дружинын штабта ошожо дуулгаба. Хүлеэжэ байтарнай милициин нэгэ старшина, хоёр дружинник һамгад ерэбэ. Урмаз хухарангяар тэдэниие угтабабди.

Старшина орожо ерэмсээрээ, тэрэ аашалһан бүлэг залуушуулые зарига гэмэ хатуу шэрүүнээр хорибо. Тиихэдэнь үгэ дуулаха юумэ байбагүй. Хэдэн хүйхэрнүүдынь өөртэнь аһалдажа оробо, эбдэрхэй стул барьяад гүйлдэжэ ерэбэ. Дружиннигууд—хоёр һамгад айһандаа юм гү, али ондоо тэзһээ туһаламжа эрихээ гү, гүйлдэжэ ябашаба. Бидэнэршье бархиралдахаһаа ондоо туһа хэжэ шадабагүйбди.

Старшина гансаараа туйлажал байба. Айхагүй, зүрхэтэй гээшэнь! Эгээл хүйхэрнүүдыень ямаршьеб гайхалтай оньһон арга хэрэглэжэ, хараһаар байтарнай хүлижэрхибэ... Этигэхын аргагүй. Ехэ зориг гаргажа, маанадые аршалжа абаба. Энээнэйнь түлөө милициин старшинада баясхалан хүргэнэбди».

— Нэгэл буряад хүн һэн. Бажагар бэетэй. Нүрөөтэй нюуртай. Аймшагтай зоригтой, мүндүү хүн. Ямарханшье хулиганай яһыень ябтайлгажа шадаха,—гэжэ тэрэ милиционер тухай бэшээшэдэй нэгэн хөөрөө бэлэй.

Үгы, теэд энэ милиционернай хэн гээшэб?

Иимэ таабари абаад байхадаа, тэрэ старшинагаа нэтэрүүгээр бэдэржэ ороо һэмди. Железнодорожно районой милициин таһагта ерэбэбди. Хэн бэ? Хэнэй ямар габьяа гаргаһаниинь тэндэ нягта наринаар бүридхэгдэһэн байдаг юм гү: «милициин старшина Андрей Тыхеевич Мункуев»,—гээд абаһаар лэ харюусабад. Удангүй өөрөө энэ хүмнай орожо ерэбэ. Үнэхөөрөө үндэр, бүдүүн бэетэй хүн. Танилсабабди. Бэшэгүүдые харуулбабди. Омогорхолоо мэдүүлбэбди.

— Болиит, нүхэд. Һорһо малгай ехээр бү үмдэхүүлэгты. Манайшни ажал иимэл юм шуу. Хулитануудай хойноһоо «агнуури» хэжэ, хүн зонойнгоо амар амгалан байдал сахиха гээшэ уялгамнай ха юм,—гээд милициин старшина нүхэр Мункуев балайшье тоожо үгэбэгүй. Ямар дарүү, уялга үүргээ яаһан гүнзэгы тодоор мэдэрһэн, ойлгоһон хүн гээшэб!

Намтарынь гэбэл, түрэһэн нютагынь Хориин аймагай Загастай тосхон. Дайн сэрэгэй үедэ баатарлигаар тулалдаһан. Хэдэн орден, медальнуудые үбсүүн дээгүүрээ яларуулханхай. Армиһаа 1950 ондо табигдамсаараа, ото милицидэ алба хэжэ ябана.

Эгээ тон мүнөө үедэ 21 милиционернүүдһээ бүридэһэн отделени хүтэлбэрилнэ.

Милиционер бүхэмнай тон иимэ баатарлигаар, оролдосо шунал ехэтэйгээр хүдэлдэг һаа, ямар һайн байха бэлэй.

Түрүү милиционерые һайндэрөөрнь амаршалжа, ажал хүдэлмэридэнь бүри ехэ амжалта, дэбжэлтэ хүсэе.

Р. ЦЫБИКОВ.

«АГИТАТОРАЙ БЛОКНОДОЙ» ЭЭЛЖЭЭТЭ НОМЕР

КПСС-эй Буряадай обкомой пропаганда ба агитациин таһагаар гаргагдадаг «Агитаторай блокнодой» ээлжээтэ 19-дэхи номер буряад хэлэн дээрэ барлагдан, хэблэлһээ гараба.

Блокнодой энэ номерто КПСС-эй ээлжээтэ XXIII съездые зарлаха тухай КПСС-эй ЦК-гай сентябриин Пленумэй тогтоол, Октябриин социалис революциин 48 жэлэй ойдо зорюулагдаһан «Агууехэ Октябриин туг доро» гэһэн материал хэблэгдэбэ.

Номерой удаадахи хуудаһануудтань «Малшадай нэрэ хүндын, һашхэлэй хэрэг» гэжэ партиин обкомой хүдөө ажахын таһагые даагшын орлогшо нүхэр Ф. Хамагановай статья толилогдонхой. Тэрэ статья дотор малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй тон харюусалгатай мүнөө үедэ республикын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй тэрэниие хайшан гэжэ угтаха тухай хэлэгдэнэ.

КПСС-эй обкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагшын орлогшо нүхэр Ц. Галдановай бэшэһэн «Үйлэдбэриин фонднуудай түхэриг бүхэндэ продукци ехээр абаха» гэһэн статья толилогдоһон байна.

АГУУЕХЭ ОКТЯБРИ[...] ХИЛЫН СА[...] ҺАЙНДЭРЛЭ[...]

БЕРЛИН. Агууехэ Окт[...] социалис революциин 48 [...] ойдо зорюулагдаһан баяр[...] дани ниислэлэй «Фридр[...] Паласт» дээрэхи театр [...] СЕПГ-гэй Централь[...] ГДР-эй Министрнүүдэй [...] Демократическа Герм[...] циональна фронтын Наци[...] Совет, германо-совет хан[...] саанай бүлгэмэй правл[...] заседаниие зарлаһан бай[...] СЕПГ-гэй ЦК-гай поли[...] гэшүүндэ кандидат [...] элидхэл хэһэн байна.

ВАРШАВА. Арадай [...] городууд болон тосхонууд [...] улаан, улаан тугууда[...] шэмэглэгдэнхэй. Агууехэ [...] риин 48 жэлэй ойе [...] гэ польско-советскэ хан[...] саанай һаратай тохёолдо[...] на. Энээнтэй дашрам[...] предприятинууд болон ан[...] гаануудта ниитын олон [...] ябуулганууд үнгэргэгд[...] люционно байлдаануудта [...] дагшадтай ажалшад [...] «Совет номой» выстав[...] вада баярай оршон [...] нээгдээ. Совет фильмүү[...] дууд болон тосхонууд[...] театрнуудай экрануу[...] руулагдана.

ГАВАНА. Агууехэ [...] ойе революционно Куба [...] тэмдэглээ. Баярай су[...] болон үдэшэнүүд бүхы [...] тор үнгэргэгдөө, комму[...] гуулгада совет арадай [...] асари ехэ амжалтанууд [...] олон выставкэнүүд [...] Гаванада гидроэ[...] национальна инстит[...] гаанай органой хүдэл[...] дэй национальна [...] баярай суглаанууд бол[...] Кубын компартиин [...] ретариадай гэшүүн [...] фаэль Родригес, ЦК-гай [...] гадаадын худалдаа [...] министр Марсело [...] Фонт гэгшэд элидхэл[...] хэдээ, хүн түрэлтэнии[...] болон мүлжэлгэһөө [...] Октябриин революци[...] удха шанартай бай[...] В. И. Ленинэй дүүр[...] үүргэ, совет засагай [...] байһан хүндэ хүшэр [...] большевигүүдэй хэһэн [...] ригто хүдэлмэри тух[...] мые Совет Армиин [...] сохилгын удха шанар [...] лэһэн байна.

Гол баяр Ольги[...] (Ориенте провинци) [...] ноябриин 7-до ехэ ми[...] һон байна. СССР-эй ту[...] баригдаһан В. И. Лени[...] жэтэ госпиталь энд[...] Кубадахи тон томо го[...] лоно.

НИКОЗИ. Кипро-сов[...] барисаанай болон куль[...] бөөной обществын [...] баярай суглаан энд[...] ехэ Октябриин алдар[...] суглаан зорюулагдаһа[...] 48 жэлэй турша [...] Союзай түйлаһан [...] тухай суглаанда [...] СССР-һээ Киприэ [...] сайд П. К. Ермошин [...] үгөө.

Кипрэй олонниты[...] скэ элитэ ажал ябу[...] миллис агууехэ һайн[...] шарамдуулан, кипр [...] һөө совет арадые [...] СССР Кипр хоёрой [...] аха дүүгэй хани бар[...] харилсаа холбооё са[...] хижүүлгэдэ амжалта [...] хүсэбэ.

«Кипр арад хүсэ[...] үзүүлһэн агууехэ [...] гүнзэгы баясхалан [...] дэмжэлгэнь залуу ре[...] эсэргүүгээр импери[...] һанаашалдаг түсэбүү[...] дуулгада туһалһан [...] Цимиллис мэдүүлээ.

ПРАГА. Агууехэ Окт[...] жэлэй ойе аха дүү [...] баяр баясхалантайгаар [...] Республикын городууд [...] хонууд Улаан тугууда[...] Октябриин үзэл су[...] хословакиин болон Сове[...] зай арадуудай хани [...] харилсаа холбооё а[...] транспарантнуудаар [...] мэглэгдэнхэй байгаа.

Энэ алдарта ойдо, че[...] ко-советскэ хани бари[...] рада зорюулагдаһан [...] лаанууд, митингнууд [...] үнгэргэгдөө.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: Агууехэ Октябриин 48 жэлэй ойдо зорюулан, Кремлиин Съездүүдэй ордон соо болоһон баярай уулзалганууд тухай мэдээсэл; Москвагай Улаан талмай дээрэ болоһон парад, демонстраци тухай.

Хоёрдохи хуудаһанда: Улаан-Үдэдэ болоһон ажалшадай демонстраци тухай; «Манай зүрхэндэ хододоо Ильич» гэһэн гаршаг доро орон доторoo болоһон һайндэрлэлгэнүүд тухай мэдээсэлнүүд.

Гурбадахи хуудаһанда: республикын хото, хүдөө нютагуудаар Октябриин һайндэрые найрлаһан тухай мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: совет милициин үдэртэ зорюулагдаһан материалнууд.

САГАЙ УЛАРИЛ

Улаан-Үдын авиаметстанцин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр үүлэтэйшэг байжа, хойто аймагуудаарнай бага зэргэ саһан бударха, урда аймагуудта саһан орохогүй. Хойто аймагуудта 13—18, бэшэндэ — 8—13, Улаан-Үдэдэ һүниндөө 19—21, үдэртөө 8—10 градус хүйтэн байха.

Ноябриин 11—12 [...] республикын урда та[...] зэргэ саһан орохо, [...] һүлаханаар [...] аймагуудта һүнин[...] үдэртөө 11—16, ур[...] һүниндөө 16—21, [...] 5—10 градус хүйтэн [...]

Редактор
Ц. О. ОЧИР[...]

Манай адрес, телефон[...]

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. [...] улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, [...] тора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариат[...] отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промы[...] —48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийн[...] —40-49, идеологический—24-74, советского строит[...] быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, [...] ции—34-05 и переводов—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при [...] Министров Бурятской АССР.

Н050893. Зак. [...]